

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lira. Estero, me-
se 31.50 Lira. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lira. Estero
65 Lira. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 1068 Tudi včeraj so izpodleteli sovražni napadi na vsem tuniškem bojišču Uspešni napadi italijanskega letalstva 4 sovražni bombniki sestreljeni

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
Na celem tuniškem bojišču so tudi včeraj
izpodleteli napadi, ki jih je izvedel nasprotnik z
močno pripravo topništva ter oklepni sredstev.
Oddelkom, navedenim v prejšnjih poročilih,
mora biti dodana tudi zaradi pogumnega
obnašanja oklepna skupina pod poveljstvom ma-
jorja Piscitellija Taeggi Oderisio iz Napolija.
Italijanske in nemške letalske skupine so
uspešno tolke po sovražnih kolonah na pohodu in
pri odmoru.
Uničeni so bili štirje angleško-ameriški stroji:
enega so zbili nemški lovci v Tunisu, enega
protiletalsko topništvo na peloponeških oba-
lah, dva pa neka naša torpedovka v Sicilskem
prelivu.
Napad ameriških štirimotornikov na okolico
Cagliaria je povzročil lažjo škodo, med civil-
nim prebivalstvom ni bilo žrtev.
Tri naša letala se niso vrnila v oporišča.

Drago plačani angleški teroristični napadi

Berlin, 28. aprila. AS. Berlinski listi
komentirajo teroristični angleški napad na mesta
Duisburg, Mülheim in Oberhausen, kjer je bila
zadana velika škoda javnim zgradbam in sta-
novanjskim četrtim. Čeprav je močna nemška
protiletalska obramba ovirala sovražna letala,
da niso mogla izvesti osredotočenega napada
na razmeroma majhen prostor, je bil vendar
angleški načrt za napad na središča teh treh
mest zelo natančen. Nemški večaki zatrjujejo,
da imajo tudi ti zadnji angleški napadi vse
značilnosti terorističnih napadov na civilno
prebivalstvo. Angleški radio je po napadu na ome-

Sovjetska klopota zaveznikom Stalin bi rad dokončno likvidiral vprašanje Poljske

Berlin, 28. aprila. Prekinitev diplomatskih od-
nosov med Rusijo in tako zvano poljsko vlado
zasledujejo v Berlinu z največjim zanimanjem. Ne
zato, kakor je včeraj obžaloval »Times«, ker je
to prvi znaten uspeh nemške propagande, ki se
ji je posrečilo zasedati spor med združene narode.
Prepiri med združenimi narodi malo zanimajo
Nemčijo, za katero vlada Sikorskega sploh ne ob-
stoja. Berlinski krogi pripisujejo temu dogodku
važnost iz drugih razlogov. Predvsem se spra-
šujejo, kaj je hotel Stalin s prekinitvijo diplo-
matskih odnosov doseči. Kremelski diktator se je
hotel ne prej, za vselej izbežati poljskega posla-
nika v Moskvi, to je neprijetnega in nadležnega
človeka, ki ga je stalno nadlegoval z mučnimi
vprašanji o pokolju v Katinu ter o usodi drugih
Poljakov, ki so skrivnostno izginili. Poleg tega je
hotel Stalin s tem korakom dokončno likvidirati
vprašanje Poljske in njenih bodočih vzhodnih meja,
računajoč, da se na ta način sploh ne bo več
treba o Poljski pogajati z zavezniki. V Berlinu
ematrjo, da bo prekinitev diplomatskih odnosov
s Poljsko sledil še drug zanimivejši korak. Moskva

Važen dokument

Berlin, 28. aprila. AS. Tukajšnji krogi so v
zvezi z zadnjimi dogodki med Poljsko in Sov-
jeti objavili naslednji dokument, ki so ga našli
v arhivih francoskega zunanjega ministrstva v
Parizu in ki ga je napisal ravnatelj oddelka za
eplošne zunanje-politične zadeve. Dokument
ima datum 18. maja 1940 in se glasi: »Angleški
poslanik je sporočil temu ministrstvu, da je
poljska vlada predložila angleški vladi objavo
skupne angloško-poljsko-francoske protestne
izjave proti strahotam, ki so jih izvršili Rusi
na Poljskem. V sedanjih okoliščinah smatra
angleško zunanje ministrstvo za neprimerno tako
manifestacijo, ki ne bi imela nikakega praktič-
nega pomena in ki bi povzročila politične ne-
sečestnosti.« Torej je takrat — 18. maj 1940 —
ravno v teden, ko se je izvršil pokolj v Katin-
skem gozdu — je poljska vlada že imela točne
informacije o usodi tisočev Poljakov, ki so jih
boljševiki deportirali in pobili.

Wallace proti liberalnemu gospodarstvu

Buenos Aires, 28. aprila. AS. Ko je pod-
predsednik Združenih držav Wallace pred krat-
kim obiskal Kolumbijo, je objavil kolumbijski
list »El Liberal« pogovor svojega dopisnika z
ameriškim podpredsednikom, ki je dejal, da
Združene države po vojni ne bodo mogle več
vztrajati pri starem načinu liberalnega gospo-
darstva. Kakor piše omenjeni list, je Wallace
naglasil, da gospodarsko življenje v Združenih
državah po vojni ne bo ostalo izključno v rokah
zasebnega kapitala. Vlada Združenih držav na-
merava ustanoviti nove družbe in voditi gospo-
darstvo, ki ga zasebna pobuda ne bi mogla nik-
dar ustvariti. Wallace je izjavil, da zaveznike
že zdaj skrbi vprašanje brezposelnosti v svojih
državah po vojni. Na zaključku je povedal, da
bodo morale biti dobave Združenih držav Južni
Ameriki v primeru ustanovitve druge fronte še
zmanjšane, ker bodo vse sile potrebne za
stežko invazije.

Zavrtnjeni ruski napadi ob Kubanju Na ostalem delu vzhodnega bojišča samo krajevni boji — Včeraj je bilo sestreljenih 44 sovjetskih letal

Hitlerjev glavni stan, 28. aprila. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:
Na kubanjskem mostišču so bili zavrtnjeni
številni napadi sovražnika v sodelovanju z letal-
stvom.
Na ostalem vzhodnem bojišču so se vršile sa-
mo borbe krajevnega pomena.
Nad južnim odsekom vzhodnega bojišča je
bilo dne 27. aprila sestreljenih 44 sovjetskih letal,
od katerih so jih 7 sestrelili slovski, 6 pa
hrvaški lovci. Izgubljena so bila tri lastna letala.
V Tunisu je izvedel sovražnik krajevne na-
pade proti nekaterim odsekom zapadne fronte,
ki so bili v hudih borbah odbiti.
V silnih bojih zadnjih dni se je ponovno od-
likoval bataljon motoriziranih strelcev pod vo-
dstvom majorja Drewesa, ki je bil odlikovan z vi-
težkim križcem k redu železnega križa.
Oddelki bojnih letal in letal za bližnje po-
lete so posegali v borbe na kopnem in obstreljevali
izhodiščne postojanke in kolone sovražnika. — Po-
novno sta bili bombardirani luki Bona in Phil-
ippeville.

Berlin, 28. AS. V zvezi z boji na južnem
odseku vzhodnega bojišča se je izvedelo, da so
boji južno od Novorosijska trenutno prenehali.
Bilo je le nekaj slabših dvobojev med topni-
štvom. Sovjeti niso mogli zavzeti postojank, ki

njena tri mesta izjavil, da so piloti angl. letal-
stva izvedli zlasti na Duisburg enega najtežjih
napadov, kakor doslej ni doživelo nobeno nem-
sko mesto. K temu pripominjajo v Berlinu, da
to pomeni, naj bi po angleškem načrtu civilno
prebivalstvo nosilo glavno težo napada. Vseka-
r pa je moralo sovražno letalstvo tudi tokrat
zelo drago plačati svoje strahovalno delo, kajti
17 angleških letal, sestreljenih v sredo ponoči
nad zahodno Nemčijo, predstavlja najmanj
10% celotnega števila sovražnih letal, ki so se
udeležila tega napada.

hoče poljski vladi sploh odreči priznanje. Moskva
je že pripravila svojo vlado za Poljake, ki jo
tvorijo poljski komunisti v Sovjetski zvezi.

Molotov opravičuje v svoji noti sovjetski ko-
rak za izmiselnostjo o sporazumu med Hitlerjem
in vlado Sikorskega, da bi skupno izkoristila po-
kolj v Katinu. Ta izmiselnost ni nova (o njej je
govorila že agencija Tass) in je tako čudna ter
protislovna, da je ni treba posebej zanikati. Isto
velja za svetjsko trditve, češ da so Nemci po-
bili teh 12.000 poljskih oficirjev. Nemčija je pri-
jela svoj čas na Poljskem 694.000 vojnih ujetnikov.
Vsi so še živi — je izjavil govornik nemškega zu-
nanjega ministrstva — vprašujemo pa Stalina, kaj
je s poljskimi ujetniki, ki so jih prijeli boljševi-
ške armade.

Pa tudi za odnose med zavezniki je ta korak
Moskve zelo važen. Stalin se je bučno postavil
proti tistemu narodu, ki ga je angleški zunanji
minister večkrat imenoval angleškega Benjamina.
Ta udarec pa je posredno zadel tudi Anglijo in
Združene države. Stalin je z njim potrdil, da nje-
gova politika nima ozirov na nikogar, tudi na
svoji dve veliki zaveznici ne. Po drugi strani pa
se iz tega vidi nemoč in nesposobnost zahodnih
demokracij, ki ne moreta uveljaviti svojega vpli-
va pri Sovjetski Zvezi.

Prva reakcija onstran Rokava govori jasno.
»News Chronicle« piše, da »je prišla ura, ko je
treba dvigniti odkrit protest proti vladi Sikor-
skega, ker je zaradi nespartanega stališča svoje
vlade nesrečna Poljska pahnjena še v večje gor-
je.« Ne menjkajo pa tudi znaki o nekem razbur-
jenju nad Sovjetsko Zvezo sprito dejstva, ker je
tako hudo kršila diplomatske odnose s Poljsko,
ne da bi prej o tem obvestila svoje zaveznike na
zahodu. In res so včeraj angleški listi protestirali
nad to brezobzirnostjo Sovjetske Zveze, brezob-
zirnostjo, ki sicer ni prva, kar jih je svet videl.
»Daily Mail« piše na primer: »Globoko je treba
obžalovati vedenje sovjetske vlade in tako sodi
ne samo angleška vlada, temveč tudi vse zavez-
niške vlade, ki so zastopane v Londonu.«

Debata o letalskem gangsterstvu Angleška reakcija na jasno nemško stališče k dogodkom v Tokiu

Berlin, 28. aprila. AS. Tukajšnji listi regi-
strirajo vse, kar so povedali v Angliji o jas-
nem in nedvomnem nemškem stališču do letal-
skega terorizmu. Onstran Rokava se škandali-
zirajo in so v skrbeh, ker je nemški tisk brez
pridržka odobral ustrele nekatere severno-
ameriških letalcev, obtoženih, da so nalašč
bombardirali in obstreljevali civilno prebival-
stvo v mestih Tokio in Nagasaki. V Angliji se
boje, da bi tudi Nemčija sledila Japonski. Neki
angleški list piše: »Japonska ima to srečo, da
ima večje število ujetnikov in da je tri do štiri
tisoč kilometrov oddaljena od severnoameriških
letalskih oporišč. Nemčija ne bi imela take
sreče.« Duh, obenem pa strah anglosaške pro-
pagande je razviden tudi iz človečanske in
viteške geste bele hiše: »Mi« je izjavil Roose-
velt po maskevanju v Tokiu, »ne nameravamo
na enak način postopati z japonskimi letalci.
Ne nameravamo izvajati represalij, ker bi nas

so jih izgubili, čeprav so bili njihovi močni na-
padi podprti s silovitim topniškim ognjem. Po-
stopno slabšanje sovražnih nastopov je posled-
nica neprestanih nemških letalskih napadov na
sovražne izhodiščne postojanke. Izvedelo se je,
da je bilo nemško letalstvo preteklo noč zelo
delavno na tem odseku, kakor tudi ob zgornjem
Doncu, kjer je doseglo zadovoljive uspehe.

Junaško delo nemških bolničar
Berlin, 28. aprila. s. V znatni razdalji od za-
ledja, kjer opravljajo svoje delo nemške bolničarke

Strateški položaj osi v letošnjem poletju Novo mogočno orožje — Gigantski atlantski zid končan — Na vzhodu se bodo verjetno razvneli novi boji

Berlin, 28. aprila. Tudi to pomlad so oči sve-
ta obrnjene na osne armade na vzhodnem bojišču.
Sovjetsko poveljstvo, ki morda med vsemi našimi
sovražniki edino stvarno sodi o položaju, govori
o bližnjih nevarnostih. V proglasih svojim oboro-
ženim silam in boljševizmu govori o gigantskih
nemških ofenzivnih pripravah, ter jih vzpodbuja
k najzagrizenemu odporu. Dobro ve, da je rde-
ča armada doslej vsako poletje doživela celo vrsto
porazov ter velikanskih izgub. Te izgube so Ruse
privedle že večkrat na rob prepada zato si tudi
letos ne morejo delati rožnatih upov. Nemški na-
rod pa je opravil delo, ki je izraz njegovega poj-
movanja totalne vojne. To prizadevanje je na vseh
poljih rodilo občutne uspehe.

Zadnje dni smo slišali govoriti o novem mo-
gočnem napadalnem orožju, o tanku »Tiger«. Ve-
likansko število mož in žena mrlično izdeluje
takšne tanke po tovarnah. »Tiger« bo dal nem-
skim oklepim divizijam napadalno moč, kakor
je ni še dalo nobeno bojno sredstvo.

Ze celo leto slišimo govorice o angleških in
ameriških načrtih za vdor v Evropo. Tudi za te
načrte je že sestavljen odgovor. Od severnega
rtiča do Biskajskega zaliva se vleče vrsta utrdb z
nazivom »Atlantski zid«. Sestavljen je za obram-
bo in za napad. Sovražne letalske sile, ki vsak
dan letajo preko Rokavskega preliva, so svoja po-

Rdečega križa, je tik za bojno črto na delu enajst
nemških prostovoljk, ki pomagajo četam na pohodu
proti bojišču ali vračajočim se vojakom na odseku
južno od Leningrada. Zaradi nenavadno težkih
okolnosti, v katerih te strežnice Rdečega križa
opravljajo svojo službo, so jih postavili za zgled
vsem bolničarkam, ki se pod znakom Rdečega križa
žrtvujejo za bojujoče se čete.

Skozi omenjeno postajališče pride dnevno okrog
1200 mož, vrh tega pa teli enajst zastopnic Rdečega
križa poleg vsega drugega dela skuha vsak mesec
36.000 litrov vojaške hrane in 45.000 litrov kave.

veljstva s fotografijami že lahko obvestile o moči
te nove obrambne črte.

Zavest, da ne morejo napasti evropske obale
od severa do Biskajskega zaliva, je privedla An-
gleže in Amerikance do letalskega terorizma in
do zbiranja vseh njihovih vojaških sil v Sredo-
zemlja. Toda vse načrte, ki smatrajo Sredozemlje
za vrata v Evropo, so doslej prekrizale osne sile
v Severni Afriki. Tega odpora ni mogel premagati
številčno mnogo močnejši sovražnik. Odločilna
bitka, v kateri naj bi sovražniki dobili v roke ce-
lotno afriško obalo, traja zelo dolgo. To pomeni
za os novo pridobitev na času, ki omogoča us-
tavitev obrambe tudi na evropski sredozemski obali.

Ker mora sovražnik uporabiti vse svoje raz-
položljive vojaške sile v Evropi, mora zanemarjati
druga bojišča. Tako so Japonci okrepili svoje po-
ložaje na Tihem morju in v Vzhodni Aziji.

Sovražniki vedo, da ne morejo pobiti združe-
nih osnih sil. Zato prejšijo na vzhodu, pa zopet na
obali onstran Anglije. Nemške oborožene sile niso
nikdar nastopale razkosane. Po osnovnem taktič-
nem načelu so bile vedno zbrane na odločilni točki
in so vedno uspele. Tudi letos se bo isto zgodilo.
In ker naši nasprotniki to vedo, se boje bodočih
vojnih dogodkov ter njih razširitve. (Le Ultime
Notizie.)

Mrzlično diplomatsko delovanje v Londonu

Stockholm, 28. aprila. AS. Angleži in Ameri-
kanci mrzlično delujejo, hoteč zapreti špranjo, ki
je nastala v enotnosti med zavezniki zaradi rusko-
poljskega spora, toda verjetnost za spravo je majh-
na in položaj je še vedno zelo meglen. Na Dow-
ning Streetu je opaziti veliko živahnost ameriških,
sovjetskih in tudi poljskih diplomatov. Uradni an-
gleški krogi so še vedno v rezervi. Londonski tisk
je še vedno pristranski v prid Sovjetom in proti
Poljakom, na katere letijo različni očitki. Najob-
jektivnejši opazovalci se zavedajo, da je odgovor-
nost za rešitev tega konflikta v veliki meri odvis-
na od resničnih sovjetskih namenov, ki se skr-
vajo za vsem tem, ki pa jih za enkrat še ni mo-
goče jasno presoditi. Dejstvo je, da je poljsko-
sovjetski konflikt imel težke posledice za vojaško

in politično sodelovanje med zavezniki. Zelo ver-
jetno se zdi, da bo prišlo do spremembe poljske
vlade in v Londonu mislijo, da bo to edina rešitev
težavnega vprašanja. V tem primeru bi general
Sikorski mogoče ostal ministrski predsednik, od-
stranjeni pa bi bili ministri, znani po svojih proti-
boljševiških stremiljenjih. Zelo razširjeno je mne-
nje, da angleška vlada pritiska na Poljsko, naj
izvede to spremembo. V Washingtonu je poročilo
o krizi delovalo kakor bomba, ker ne vedo, kako
se bo zadeva nadaljevala. »New York Times« od-
krito priznava, da je prekinitev diplomatskih od-
nosov med Poljsko in Sovjetsko Rusijo poraz
Churchillove in Rooseveltove diplomacije. Tega
mnenja je celoten ameriški tisk in kritizira Sovje-
te mnogo bolj ostro kakor zadržanje poljske vlade.

Prazni izgovori Moskve

Rim, 28. aprila. AS. »Messaggero« komentira
tisti del Molotovljeve note poljski nominelni
vladi, v kateri je rečeno, da poljska vlada ni
smatrala za potrebno zahtevati od sovjetske
vlade pojasnila ali razlage o usodi poljskih
častnikov. Ta trditve je popolnoma napačna. Ze
pred sklenitvijo rusko-poljskega miru v poletju
1941 je poljska vlada organizirala v Sovjetski
zvezi svojo armado, računajoč, da bodo te
kadre organizirali poljski častniki, spuščeni iz
boljševiških koncentracijskih taborišč. Konec
avgusta leta 1941 je skupina poljskih častnikov
iz Anglije prispela v kraje, kjer so bile polj-
ske jedinice, toda tamkaj ni bilo niti enega
oficirja. Ugotovili so tedaj, da je manjkalo nad
8000 častnikov. Poljski poslanik Khot je zato
vložil pri sovjetskih oblasteh prvo demaršo,
naj se ugotovi usoda teh častnikov. Ta demarša
je bila obnovljena 6. oktobra v Moskvi. V njej
je poljski poslanik izjavil, da ima sezname uje-
tih poljskih častnikov. 3. decembra istega leta
je dobil general Sikorski pri svojih razgovorih
s Stalinom v Moskvi zagotovilo, da bo sovjetska

vlada osvobodila vse ujetje poljske častnike. Ob
tej priložnosti je izročil Sikorski Stalinu seznam
5000 poljskih častnikov. Seznam, obsegajoč na-
daljnjih 800 imen je naknadno izročil v Moskvi
poljski general Andres. Toda niti eden od ome-
njenih 5800 poljskih častnikov ni prispel k polj-
skim oddelkom v Sovjetski Rusiji. Končno je
poljski poslanik v Londonu 28. januarja 1942
izročil sovjetskemu poslaniku noto poljske vla-
de o tem vprašanju in 29. maja istega leta je
poljski poslanik pri sovjetski vladi izročil novo
oto. Torej je dovolj dokazano, da je poljska
begunska vlada neshetokrat zahtevala pojasnila
in razlago in stavila torej zahteve, o katerih
zdaj Moskva trdi, da nikdar niso bile stavljene.

Nasprotnikova izjava o hrabrosti osnih čet v Tuniziji

Rim, 28. aprila. s. Nov dokaz za železno ve-
denje osnih čet v Tuniziji dajejo besede vojaškega
glasnika pri angleško-ameriškem vrhovnem po-
veljstvu. Ta pravi o bitki v Tuniziji takole: »Boj je
krav, silovit, zagrižen in divji. Izjava tega voja-
škega glasnika je dobila in razširila agencija Reuter.

Pred Saradžoglujevim govorom

Ankara, 28. aprila. AS. Končane so priprave
za letno skupščino ljudske stranke, ki bo v An-
kari prvi teden v maju. Ob tej priložnosti bo imel
predsednik vlade Saradžoglu važen političen govor.

Komunistično vohunstvo na Švedskem

Stockholm, 28. aprila. AS. Dva švedska de-
lavca, ki sta bila kot specialisti zaposlena v
švedski vojni industriji, sta bila aretirana za-
radi vohunstva za Sovjete.

Naročajte »Slovenca«!

Sijajno uspela predstava opere »Carmen«

Predstavi sta prisostvovala tudi Eksc. Visoki komisar in Poveljnik armadnega zbora

Ljubljana, dne 28. aprila.

Snoči je imela Opera spet svoj veliki dan. V glavni vlogi Josefa je v operi »Carmen« gostoval naš rojak, zdaj član državnega gledališča v Zagrebu g. Jože Gostič. Gledališče je bilo popolnoma razprodano in navdušenja, ki je pozdravljalo gosta, je bilo toliko, kakor se to zgodi le redko. Cela predstava je bila odlična in se snočnja prireditelj »Carmen« častno priključuje tolikim pomembnim uspehom državnih Oper v Ljubljani. Gostič in Karlovec sta

velika umetnika in njun snočni velik uspeh je bil izreden užitek za občinstvo, ki z odobravanjem ter s sopki in vzklikanjem ni štedilo. Tudi druge vloge so bile na častni višini in je gledališki upravi za snočnjo prireditev le čestitati. Podrobno strokovno poročilo sledi.

Predstava, ki je zavzela obliko prave slavnostne predstave, so se udeležili Eksc. Visoki komisar Emilio Grazioli, Eksc. Poveljnik Armadnega zbora general Gamba, in konzul NDH, g. prof. Salih Baljič.

Gospodarstvo

Industrija v Italiji

Tudi v Italiji je država uredila industrijsko delo z različnimi odločbami. Lani je bilo ustanovljeno v ministriju za korporacije posebno glavno ravnanstvo za industrijsko potrošnjo, ki se pridružuje že obstoječima glavnima ravnanstvom za industrijo ter za rudarstvo in topništvo. V kratkem je položaj bil lani v posameznih industrijskih panogah naslednji:

Premog. Ostrejšje kontingentiranje obstoječih zalog domačega in inozemskega premoga in plinskega koksa, prednost oboroževalne industrije pri nabavi premoga.

Elektrika. Nadaljevanje naporov za zgradbo novih naprav v smislu načrtov za avtarkijo, omejitve potrošnje zaradi pomanjkanja padavin v zadnjih letih.

Rudniki. Tozadevni predvojni ukrepi so začeli z razvojem proizvodnje za višje potrebe sedanega časa. Pripravlja se »nov zakon o vrtnanju, ki naj daje olajšave za odpiranje novih rudnikov.

Tekstilna industrija. Standardizacija, t. j. preusmeritev na proizvodnjo tipizirane blaga je bila razširjena na ves proizvodni proces.

Kemična industrija. Popolna uredba proizvodnje in razdelitve alkohola za industrijo, prepoved izdelovanja parfumov iz alkohola. Nova uredba razdelitve sredstev za pobijanje škodljivcev.

Maksimalni cenik št. 9

1. Kruh, testenine, moka, riž, fižol, Kruh iz enotne moke v kosih od 400 gramov 2,30 lire kilogram, v kosih od 400-1000 g 2,30 lire kilogram; testenine iz enotne moke 440 lir stot, 3,90 lire kg, pšenina moka, enotna 216 lir stot, 2,70 lire kg; koruzna moka, enotna 190 lir stot, 2,20 lire kg; riž navadni 240 lir stot, 2,70 lire kilogram; fižol 324 lir stot, 6 lir kilogram.

2. Olje, slanina, mast, surovo maslo, Jedilno olje (olivno) 1460 lir stot, 14,70 lire liter; surovo maslo 2650 lir stot, 28,40 lire kg; slanina soljena 1960 lir stot, 19 lir kg; mast 1430 lir stot, 17 lir kg.

3. Kis, 4% vinski kis 491 lir bl, 6,35 lire liter.

4. Mleko, Mleko 2,50 lire liter; kondenzirano mleko v dozi po 350 g, zaboj 48 doz, 634,50 lire, doza 13,90 lire, v dozi po 355 g, zaboj 48 doz, 301,30 lire, doza 7,53 lire; odprto blago 1773 lir stot, 21 lir kg.

5. Sladkor, Sladkor na sipa 786 lir stot, 8,25 lir kg; sladkor v kockah 799,20 lire stot, 8,35 lire kg.

6. Drva in mila, Drva: a) mehka: franko vagon postaja Ljubljana 23,40 lire stot, franko skladišče mestne občine v Ljubljani 28 lir stot; b) trda: franko vagon postaja Ljubljana, stara pod 4 mesece, 27,70 lire stot, stara nad 4 mesece, 29,70 lire stot, franko skladišče mestne občine Ljubljana 33,50 lire stot. — Drva: a) mehka: razsagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani, 32,60 lire stot, b) mehki roblanci (žamjanje) cca 1 m dolgi, franko mestno skladišče, 40 lir stot, b) trda, razsagana, 40 lir stot. — Mila: enotno: kisline 23-27%, 368,25 lire stot, 4,10 lire kg.

Cesen novi (4,15 lire na debelo) 4,90 lire, belusi (4,25) 19,50, cvetača (2,75) 3,25, korenje odlično (2,90) 3,45, čebula zgodnja (2,85) 3,35, koprje (2,15) 2,85, solata vseh vrst (3,10) 3,80, spinacea (2,80) 3,35, zelena (2,75) 3,50, marelice suhe (45,50), 58,50, pomaranče la (Morro-Tarocco) (8,35) 9,25, pomaranče la (7,35) 8,35, limone la (15 cm obseg) (4) 4,70, kos 0,50, orehi Sorrento (26) 30, orehi navadni (21,50) 25 lir kilogram.

Vremenska napoved za četrtek

(29. aprila)

bad deževnega vremena, nagnjeno k nevihtam



Občinski odbori za pomoč delijo velikonočna darila revnim družinam

Ducejeva nagrada dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Benčič Antonu in Ani, Dol. Križ, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Koncert tria Korošec-Jeraj-Prek

Ljubljana, 28. aprila.

Snoči se je v mali filharmonični dvorani vršil prvi javni nastop pred kratkim ustanovljenega tria, v katerega so vstopili S. Korošec (flavta), K. Jeraj (viola) in S. Prek (kitarar). Taka zasedba je bila za naše razmere popolnoma nova in je pokazala, da glasba tudi v taki skupnosti predvajana, lahko doseže lepe višine in kvaliteto. Poleg vsega pa je za to obliko glasbenega korpusa še mnogo notnega materiala, ki bo še mnogokdaj služil sedanjemu triu pri njegovih nadaljnjih nastopih.

To pot so izvajalci sprejeli v svoj spored dela enega Italijana — F. Molina, Nemca L. Calla in Čeha V. Matyegka, ki so vsi pripadniki klasične dobe, obenem pa dobri poznavalci kitare. Vsa izvajana dela so lahkega in izrazito komornega značaja, kajti taka zasedba je namenjena le ožjemu krogu poslušalcev. Vsa teža izvajanja sloni na flauti in violi in le mestoma prevzame vodilno vlogo kitara; pač pa »kitara daje harmonsko podlago k flauti in žametni violi, kot pravi g. Prek, in opaziti je bilo celo, da zvok ne bi bil tako poln in zvoneč, če ga ne bi spremljala kitara.

Molinov Trio op. 45 žal ni prišel popolnoma do izraza, kajti neka zadržanost izvajalcev, ki se še niso razvili in sprostili, je bila vzrok, da nam to glasbeno delo ni nudilo tistega užitka, kot bi ga lahko. Da pa ta zadržanost ni bila posledica nezadostne priprave, sta nam dokazali naslednji dve točki, Callov Trio op. 134 in Matyegkova Serenada op. 26, od katerih je predvsem zadnja pokazala vse odlike izvrstne glasbe in dovršenega izvajanja tega komornega korpusa. V Callovem Triu je posebno ugajal Menuet, ki kaže vse tipične lastnosti klasične muzike, medtem ko bi lahko o Matyegku dejali, da vsebuje že elemente novejših glasbenih struj, sklepajoč po njegovem Adagiu in deloma tudi po Allegro moderatu. Zaključna stavka Scherzo in Rondo pa sta nam pokazala, da se svoji dobi ni izneveril.

Vodilna osebnost novoustanovljenega korpusa ostane slej ko prej prof. Jeraj, ki oboja ostala člana-izvajalca družji v prijetno skladnost in povezanost. Igra posameznikov je bila dovršena; odveč bi bilo omenjati že priznano virtuosnost prof. Jeraja, pač pa smo imeli tokrat priliko spoznati vse finese igranja na flauto, ki nam je v rokah prof. Korošca pokazala vse svoje zvoneče zmognosti. Za dovršeno igranje na kitaro pa jamči že ime virtuoza Stanka Preka samega.

† Andrej Zemlič

Po daljši bolezni je včeraj vdano v Gospodu zaspal akademik Andrej Zemlič, študent filozofije. Pokojnik je bil doma iz Lipovcev pri Beltincih v Slovenski krajini. Kakor toliko drugih kmečkih fantov se je tudi on s hudimi gnotnimi težavami prebijal skozi študije in nič čudnega, če si je pri takem bednem življenju nakopal hudo bolezen v glavi. Lansko leto septembra je bil operiran, toda operacija ni uspela in Zemlič je ostal slep. Tako je tukaj usoda tepla reveža, ki zaradi svojega siromaštva ni mogel neuspele operacije popraviti. Bil je nato sprejet v Dom slepih v Kočevju, toda bolezen se je kmalu povrnila. V soboto je bil prepeljan ponovno v ljubljansko bolnišnico, kjer ga je sedaj dohitela prezgodnja smrt.

Pokojni Zemlič je bil priden študent, ljubiv in nadvse priljubljen tovariš. Bil je član Akademске kongregacije pri jezuitih. — Predlanskim se je vrnil iz Slovenske krajine v Ljubljano, da bi tukaj nadaljeval svoje študije. Sedaj ga bodo valujoča žitna polja lepe Slovenske krajine pogrešala. Pogrešajo pa ga tudi njegovi številni prijatelji in znanci. — Počivaj v miru, čista duša! Pogreb bo danes ob pol 4 iz kapele sv. Jakoba na Zalah.

DALE CARNEGIE

Rako si pridobiš prijateljev

Millijonar Cyrus Curtie, lastnik enega najbolj znanih časopisov v Ameriki, v začetku svoje kariere ni imel dovolj denarja, da bi pripravil najbolj ugledne pisatelje do tega, da bi objavljali svoja dela v njegovih časopisih. In vendar mu je uspelo, da je dosegel celo sodelovanje velike Luise Alcott, ki je bila tedaj na višku svoje slave. In veste, kako je to naredil? Podaril ji je vsoto denarja, ne zanjo, temveč za neko dobrodelno ustanovo, ki je bila veliki pisateljici zelo pri arcu.

Tu bi kakšen skeptik mogel reči: »Vse to je lepo in verjetno, če gre za kakšnega Northcliffa, Rockefellerja ali kakšno sentimentalno pisateljico. Rad bi pa videl v praksi to teorijo pri ljudeh, ki so trmasti in uporni.«

Morda imate prav. Isti sistemi se ne dajo uporabljati pri vseh ljudeh. Če vas uspehi zadovolje, vam dosedanje taktike res ni treba spreminjati. Če pa uspeha ni, zakaj ne bi tedaj poskusili moje metode?

Povedal vam bom resničen dogodek, da vam bo moja sodba bolj jasna. Šest naročnikov neke avtomobilske tvrdke ni maralo plačati svojih računov. Reklji so, da so račun naplačati. Podjetje je bilo prepričano, da nimajo prav in je to mnenje tudi izrazilo. Prva napaka!

Ravnatelj avtomobilskega podjetja je nato uporabil naslednjo metodo pri pogajanjih:

1. Šel je k vsakemu izmed šestih odjemalcev in odkrito povedal, da je prišel glede poravnave nekaterih računov, ki bi morali biti plačani že pred časom.

2. Izjavil je, da ima družba prav in da se odjemalci motijo.

3. Trdil je, da se družba mnogo bolje razume na stvar, kakor pa odjemalci glede vsega, kar se tiče avtomobilov.

Izid: debate brez konca in kraja.

Prišlo bi skoraj do pravnega postopanja. K sreči pa je zvedel za stvar generalni ravnatelj, se podrobneje poučil o odjemalcih in se prepričal, da so to osebe, ki so vedno natančno poravnale svoje račune. Postopek je torej moral biti naplačen. Dal je nekemu svojemu agentu naročilo, da vzame za deva v svoje roke. Agent sam pripoveduje, kako se je ta zadeva končala:

1. »Šel sem takoj k naročnikom, ne da zahtevam od njih denarja, temveč da bi se poučil, kaj se je zgodilo.

2. Rekel sem nato, da se hočem najprej od njih poučiti in si šele nato ustvariti svoje mnenje. Dodal sem še, da se družba nikakor ne smatra za nezmočilivo.

3. Dal sem jim razumeti, da se zelo zanimam za njih avtomobile in da so oni na tem področju najbolj pristojni sodniki.

4. Pustil sem jim besedo in jih poslušal z globokim zanimanjem.

5. Nato sem začel sam govoriti in se takoj skliceval na njihova najbolj plemenita čustva. Vem, da vas je naš ravnatelj žalil in nadlegoval. Kot predstavnik družbe vas prosim, da nam oprostite. To je stvar, ki se ne bi smela zgoditi. Ko sem vas poslušal, sem se prepričal, da ste morali imeti zelo veliko potrpežljivosti in poštenosti, zato vas prosim, če bi mi hoteli storiti uslugo. Vem, da lahko računam na vas in na vašo razsodnost. Tu je sporni račun, jaz vam ga popolnoma zaupam. Vse, za kar se boste odločili, nam bo prav.

Od šestih odjemalcev jih je pet popolnoma poravnalo račun. Leto za tem smo istim naročnikom prodali še šest avtomobilov. Skušnja me je naučila, da je najboljši način postopanja z naročniki zapiranje v njihovo poštenost in odkritosrčnost. Če so prepričani, da je račun pravičen, ga bodo hitro poravnali. Ali z drugimi besedami: ljudje so po večini pošteni ter imajo namen, da na poštena dejanja pošteno odgovorjajo. So tudi izjeme, a vendar te izjeme niso tako številne. Prepričan sem, da se bodo vdali tudi največji prepričljivi, če jim dokažete, da jih smatrate za poštene in odkritosrčne.

Če torej hočete pridobiti ljudi za svoje mnenje, se ravnajte po naslednjem pravilu:

Sklepite se na človekove najbolj plemenite nagibe.

Zakaj bi se tega bali?

Pred leti se je dvignila huda gonja proti nekemu filadelfijskemu dnevniku. Dožili so ga, da je objavjal preveč reklamnih notic, premalo pa novic, tako da bralci niso našli v njem nič zanimivega.

Veste, kaj so storili lastniki časopisa, da bi končali to neveselno gonjo?

Dnevnik je objavil v knjigi vse novice, poročila in članke, ki jih je imel na svojih straneh v eni sami številki. Knjiga je imela tri sto sedem strani! Bila je tako obširna, da so jo upravičeno prodajali za ceno desetih lir. Dnevnik sam, ki je objavil iste novice, pa je veljal 30 stotink!

Knjiga je bila otipljiv dokaz, da list objavlja dovolj novic. Bolj je zalegla, kakor kateri koli drug dokaz.

Berite knjigo »Reklamna umetnost v poslovanju«. Našli boste toliko zanimivih stvari: »Electrolux« prodaja svoje električne hladilnike in takole reklamira zanje: zraven nakupovalcev nekdo prižiga vžgalico, da bi tako dokazal, kako brezšumno teče stroj. Stroj teče tako tiho, da slišiš prasket vžgalice. Vsi dobro poznate priljubljenega Miška.

11

Naslednjega dne sva naredila prvi sprehod — sama. Jaz sem sam vozil in vodil konje. Kakšna sreča!

Naslednjega dne sta šla mlada zaročenca v Darmstadt. Srečni zaročenec je videl tu sobo svoje mile zaročenke.

Ona je stopila zdaj na njegovo življenjsko pot. Medsebojno si pomagata, odgovorita na neštete čestitke. »Kako zelo se je spremenila moja nevesta zadnje dni! Kako spremenjena se mi zdi moja nevesta te zadnje dneve, ko sem tako srečen! Danes je napisala dva stavka v ruščini — brez najmanjše napake!

V dnevih, ki so sledili, je polnil srečni ženin svoj dnevnik z ljubkimi in prisrčnimi besedami in s stavki, ki so pripovedovali o prekipevali sreči mladega ženina. Dolgi pogovori, lepi sprehodi... (...) »kako čudno se mi zdi, ko se sprehajam z njo tako lepo brez zadrege, kakor da to ni nič izrednega.« In evetle, koliko jih je povsod! Mlada zaročenca jih trgata vsak dan. ... In Aliks ima vedno pripet šopek na svoji obleki...

Spomin na te srečne dni sta nosila Nikolaj II. in Aliks vse svoje življenje v duši. Spomin na to neizrekljivo srečo jima je lajšal skrb in tegobe vsa leta njunega zakona. Vsako leto na dan 8. aprila sta obhajala obletnico svoje sreče. Ko sta se car in carica morala po 21 letih ločiti (car je moral na fronto), se car carica pisala pisma. Piše mu, da se spominja zaroke 8. aprila. Ta dan si je pripela zaponko, ki jo je bila prejela v dar ob zaroki. Tega dne je oblekla tudi sivo obleko, tisto, ki jo je nosila »tistega lepega dne«, ko sta se zaročila. »Blažena obletnica! Ena in dvajset let!... Koliko hudega sva prestala! Toda v najini hiši, v najinem gnezdu, je vedno sijalo sončece!« Naslednjega leta ob obletnici — prav isti lepi spomini. ... Na dan najino zaroko, ko sem s svojimi najnežnejšimi

čustvi pri tebi, je moje srce prepolno hvaležnosti za vso srečo, ki si mi jo dal od onega čudovitega dne do danes, ko obhajava dva in dvajsetletnico najinega zakona. Naj mi Bog pomaga, da bi ti mogla stokrat povrniti vso to sladkost, ki sem jo užilal! Ne morem si misliti, da bi bila še kje kakšna ženska, ki bi bila tako srečna, kakor sem jaz! S koliko ljubeznih, s kakšnim zaupanjem in vdanostjo si me odlikoval v vseh teh dvajsetih letih sreče in žalosti! Toda vse muke in vzdihi so bili bogato poplačani z ljubeznostjo, ki si mi jo izkazoval, ti moj predragi zaročenec in soprog! Dandanes so redki zakoni, kakršen je najin. Zaradi Tvoje neskončne potrpežljivosti in prizanesljivosti ne morem drugače, ko da na kolenih prosim vse-mogočnega Boga, naj te blagoslovi in vse povrne. Samo On more to storiti. Zahvaljen ti, moj oboževani! Vaj mi dodeli, da čutiš, kako želim biti v tvojem tesnem objemu in da doživljam presladki čas najine zaroke, ki se mi vsak dan iznova ponavlja poln ljubezni in nežnosti! Tisto ljubo zaponko sem imela danes na sebi. Še zdaj diham vonj Tvoje tedanje sive obleke in vonj, ki je prihajal skozi tisto okno koburškega gradu. Kako je vse to tako živo v mojem spominu! In tisti poljubi, ki sem sanjala o njih in ki sem jih toliko let prejemale od Tebe in ki o njih mislim, da jih nikoli več ne bo...« (Iz pisma z dne 8. aprila 1916.)

A on, car, poveljnik v generalnem stanu v dobi hude vojne, ni tega dne pozabil na sinje cvetke, ki jih je imela ona tako rada in ki sta jih takrat skupno trgala v Rosenau, v tistih nepozabnih dneh. Pa vse tisto medsebojno dopisovanje, ki je bilo tako nežno, se je ob tej obletnici z vsemi podrobnostmi povračalo. »Ali se spominjaš prvih rož v Rosenau?« — »O, spominjam se, kako je stricu Alfredu padla na tla babičina palica.« (Iz pisma z dne 11. aprila 1916.)



Naslednjega dne je bil prestolonaslednik ves dan zaposlen poročnim obredom. Pastor je imel lep govor, čigar vsebina se je do dojmliva mladega prestolonaslednika. »V tem trenutku bi bil tako rad pogledal svoj pogled v Aliksinega!

Naslednje tri dni so se vsi sorodniki trudili okoli princeze in ji prigovarjali, naj se odloči po svojem sreč. Četrtega dne pa je prestolonaslednik že izlil v svoj dnevnik vso svojo srečo in veselje:

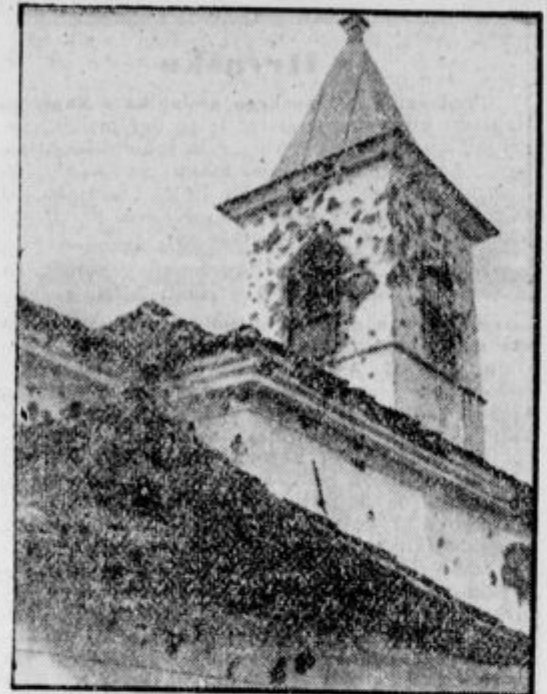
»Dne 8. aprila. Petek. Čudovit dan! Nepozabni dan v mojem življenju, dan moje zaroke z mojim ljubljeno, oboževano Alikso! Ona je prišla okoli 10. ure, tedaj sva se dogovorila. Moj Bog, kakšen težek kamen se mi je odvalil od srca! Kako bosta vesela moj dragi oče in moja ljubljena mati! Ves dan sem bil kar zmeden. Nisem se mogel najti v tem, kar se je bilo zgodilo. Takoj nato sva šla z Alikso h prijateljem, potem k teti Mariji, kjer je bila zbrana vsa družina, ki se je veselila z nama. Po predjužniku smo šli vsi v tettino cerkev, da bi zahvalimo Bogu. Potem so šli vsi v Rosenau, kjer je bil ples trok... Kako naj jaz plešem? Ostal sem na vrtu s svojo zaročenko. Kar me morem si predstavljati, da je ona res moja.«

Bogoskrunstva pijanih partizanov v šmarjeti

Početje Meloda Mikuža razburja ljudi in dela veliko pohujšanje

Dne 18. aprila, to je na svetno nedeljo, je razburilo šmarješko faro na Dolenjskem zelo veliko pohujšanje, ki ga je povzročil s svojimi partizani komunistični kurat Mikuž. Pred prazniki so se namreč v šmarjeti naselili partizani.

Hrupno so naznanili, da bodo tukaj v brk vsemu pisanju časopisov o partizanskem brezboštvo opravili svojo velikonočno dolžnost. V soboto pred svetno nedeljo so med velikimi orgijami jedli, pili in razgrajali daleč čez polnoč. Isto je z njimi počel tudi Mikuž. Pohujšanje ljudi pa je bilo zelo veliko zjutraj, ko so isti ljudje kar v masi šli k sv. obhajilu. Maševal je Mikuž. Pri obhajilu, ker je bilo število partizanskih obhajancev veliko, je Mikuž poklical nekega partizana, da mu je ta pomagal deliti svete podobice. To je bogoskrunstvo, o kakršnem že dolgo ni bilo slišati med Slovenci. Najprej so jedli, popivali pozno čez polnoč, nato šli taki prejemati sveti zakrament, ki sta jim ga delila nesrečni Mikuž in navaden komunist. Razumljivo je zato, da se je zaradi takega bogoskrunstva razburila cela šmarješka in novomeška okolica.



Ilustracija k »nadnaravnemu razpoloženju« Mikuževih partizanov: cerkev v Korinju, ki so jo razdejali isti razbojniki, ki sta jim nato Mikuž in še nek navaden partizan delila obhajilo.

Na desni: Razdejani kmečki domovi v Ambrusu. Tako uničujo partizanski razbojniki slovenske domove.



Po vsem tem bogoskrunskem počenjanju pa je izdal Mikuž med ljudi naslednji letak:

Partizani III. S. N. O. U. B. Ivana Cankarja opravili svojo velikonočno dolžnost.

Vkljub podli propagandi od strani okupatorja in Bele garde, da glavno poveljstvo slovenske narodno-osvobodilne vojske in partizanskih odredov s peklenskim sovraštvom preganja vse, kar koli je v zvezi s cerkvijo in vero, je III. S. N. O. U. B. Ivana Cankarja (komunistična banda, ki nosi Cankarjevo ime. — Op. ur.) dejansko pokazala čisto nekaj drugega. Pri sveti maši, katero je opravil verski referent glavnega poveljstva, so partizani neprisiljeno in povsem prostovoljno po opravljeni spovedi prejeli velikonočno sv. obhajilo. Lepi in ganljivi slovesnosti je prisostvovala polna množica šmarjeških faranov, ki so se na lastne oči prepričali, da edino partizanom lahko zaupajo svojo lepšo bodočnost. Edinstven prizor je bil, ko so v težkih borbah preizkušeni partizani pristopili k obhajilni mizi in močito priznali pred polno cerkvijo svojo versko zavest, katero si marsikateri Slovenec nikoli ni upal javno izpričati. Morda belogardistične tolpe tudi prejemajo sv. obhajilo, toda vprašanje je, kako more njihovi kajnovski duši koristiti taka nadnaravna dobrina. Vse lepe slovesnosti se je udeležil celoten štab udarne brigade in s tem dokazal, da se od strani brigadnega vodstva nikakor ni delalo zaprek, po katerih partizani ne bi mogli vršiti svojih verskih dolžnosti. Z vojaškimi razlogov se sicer število prejetih zakramentov ne more pisati, povemo pa lahko samo to, da bi bila lahko marsikatera fara ljubljanske škofije ponosna in se štela med prvo, če bi toliko njenih mož in fantov tako vzorno in vestno opravilo svojo versko dolžnost. To dejstvo, upamo, da bo marsikateremu dosedaj mlačnemu človeku odprlo oči in bo končno le doural, da besede, ki jih neprestano ponavlja O. F. in njena armada o veliki verski svobodi, niso prazno besedičenje, ampak velika in globoka resničnost.

Na položaju 21. IV. 1943. Dr. Mikuž Metod, verski refer. Gl. Pov. S. N. O. vojske in part. odredov.

Mera Mikuževga počenjanja je s tem bogoskrunstvom res dosegla višek. Jasno razvidno je, da služijo taka zlorabljanja najsvetejših verskih obredov partizanom le za propagando. Tudi Mikuž jim je le za propagando. V svoji podlosti grede komunisti celo tako daleč, da se drznejo skruniti zakrament svetega Rešnjega Telesa.

Pred prvim pevskim nastopom tenorista prof. M. Brišnika



»Kako, da ste si izbrali petje za svoj življenjski poklic?»

»Petje je bilo že zgodaj moje največje veselje. Kjer koli se je pelo, naj je bilo v cerkvi ali na koru, na prireditvah ali v družbi, povsod so mi radi dajali solo točke. Izbral sem si že drugi življenjski poklic, toda notranja potreba me je gnala drugam, tako da sem se popolnoma posvetil petju in glasbenemu strokovnemu studiju.«

»Dovolite, kje ste se pa šolali?»

»Kakor sem že povedal, sem bil najprej v drugem poklicu in šele pozneje sem se posvetil glasbi. Zato sem moral privatno absolvirati gimnazijo, istočasno pa sem tudi obiskoval ljubljanski konservatorij in ga dovršil s diplomom. V solopetju me je najprej poučevala ga. Fedransbergova na konservatoriju, privatno pa gospa Dolenčeva. S štipendijo, h kateri mi je pripomogel g. univ. prof. dr. Lukman, sam glasbenik, sem nadaljeval svoje studije v Milanu pri bivši priznani pevki, članici milanske Seale Bergamaschi, nato pa pri mojstru prof. Annibalu Ghidottiju, iz katerega šole je izšla lepa vrsta priznanih italijanskih pevcev. V Milanu sem obiskoval na konservatoriju svetovno slavnega Giglija tečaj za solopetje. Tu sem našel tudi razne partije iz svetovnih oper (Don Juan, Traviata itd.). Ko sem se vrnil, sem se vpisal na ljubljansko filozofsko fakulteto, kjer študiram še dalje.«

»Ali ste že kdaj nastopili?»

»Sodeloval sem pri raznih skupnih nastopih, samostojno pa nastopam s lastnim koncertom šele sedaj prvič in bo ta večer moj »debut«.

»S kakšnim repertoarjem nastopate sedaj v Ljubljani in za kaj se pripravljate?»

»Celotnega koncertnega programa ne bom ponavljal, ker je že objavljen v časopisu. V program sem uvrstil dela, ki terjajo precejšnjo tehnično znanje. V prvem delu so pesmi, v drugem pa arije. Izmed pesmi naj omenim Hoffmeistera (Narčisov evet), Kreka (Izkušnja), Lajovicca, Mililottija, Griega itd., v drugem pa arije iz Händlova »Mesijae«, Sanjez, iz Massenetovega »Manon«, iz Mozartovega »Don Juan«, Čajkovskega opere »Evgenij Onegin«, Rossinijevega »Brivac« in Gounodovega »Faustae«. Tako vidite, je program sestavljen iz koncertnih in opernih točk in upam, da bom občinstvo zadovoljil.«

Govorila sva še o čustvih pred prvim nastopom, pa mi ni hotel dovolj izdati pričakovanja človeka, in še peva po vrhu, ko prvič nastopa pred širšim občinstvom, zavedajoč se, kako odločilnega pomena je zanj tak debut pred tako natančnim občinstvom, kakor je ljubljanska glasbena publika. Mi mu samo želimo, da bi imel velik uspeh, občinstvo pa, da bi izkazalo pozornost novemu pevcu, ki stopa sedaj z vso svojo nenavadno energijo na pot tako težke, a nastalne pevske karijere.

Živilski trg in mavrohi

Prvi tržni dan v sredo po velikonočnih praznikih je bil primerno živahen. Obilica domače zelenjave je zdaj napredaj in na izbiri tudi najbolj izbirnim gospodinjam. Od dne do dne je vedno več domače berivke, ki jo prinašajo Trnovčanke, Krakovčanke in tudi okoličanke kar velike jerbabe in košare na trg. Berivka gre zdaj dobro v kup. Z uvoženo solato imajo prodajalke velike težave, ker jo morajo lepo očistiti in gre mnogo nagnitih peres v upadek. Motovilec je zdaj na trgu redek, ker je sezona zanj že končana. Tudi radiča je malo. Čez nekaj tednov nam bodo Trnovčanke in Krakovčanke že postregle s prvo glavnato solato. Ta letos dobro uspeva in raste. Na trgu je dalje vedno več rabarbare, ki se je zdaj med ljubljanci zelo priljubila. Mnogo je bilo pora, petersilja, manj korenčka, pa tudi rume na kolerabe je bilo precej. To so v prvi vrsti

Gospodarstvo v komunizmu

Večkrat slišimo o neki distinkciji, ki se uporablja zlasti v inteligenčnih krogih. Pravijo namreč, da je treba razlikovati brezbožni komunizem od gospodarskega komunizma. Brezbožni komunizem moramo obsojati, gospodarskega pa ne. Gospodarski komunizem da je pač sprejemljiv, je nujen razvoj sodobnega gospodarstva. Tako pravijo intelektuali, ki delajo to razliko. Seveda ne ostanejo pri tem zgolj teoretičnem razlikovanju, temveč grede še dalje in izvajajo: »Ker pa je slovenski komunizem le gospodarskega značaja, zato nikakor ni pravilno, da ga obsojamo.«

Najprej je velika zmota in utvara, če vidimo v slovenskem komunizmu le gospodarsko prizadevanje. Dovolj poznamo njegove voditelje, dovolj poznamo vire, odkoder dobivajo ti voditelji svoja navodila. Še bolj pa poznamo njihov nauk, ki je poln brezboštva in sovraštva do krščanstva, zlasti pa njih sadove, po katerih je človeka pač najlažje spoznati. Slovenski komunizem ni torej zgolj gospodarski komunizem, temveč je pristen borbeni ateizem, in ta ateizem je jedro in osnova vsega njegovega gibanja.

Toda ti zagovorniki komunizma se motijo že v osnovi. Ne obsojamo samo idejnega komunizma, temveč tudi gospodarskega. Tudi sam gospodarski komunizem je namreč s svojim sistemom krščanstvu popolnoma tuj in nasproten. Če kdo pozna bere okrožnico Pija XI. o obnovi sodobne družbe, se bo hitro prepričal, da je tam obsoben komunizem predvsem kot gospodarski sistem. Gospodarstvo ni namreč za vero in pravost nekaj indiferentnega, nekaj takega, kar je izven območja нравnih zakonov. Nasprotno! Malokatero področje je tako prepleteno z нравnimi normami, kakor prav gospodarstvo. Zato je pač razumljivo, da je Pij XI., ki se po svoji funkciji v gospodarske in tehnične zadeve res ni imel kaj vtikati, spregovoril tudi o gospodarstvu in določil načela, po katerih se naj to področje ravna, da bo v skladu s krščanstvom in z njegovimi zahtevami.

Posebej pa je še spregovoril o načinu komunističnega gospodarstva in ga obsodil kot nenravnega ter z dostojanstvom človeške osebnosti in narave neskladnega, krščanstvu pa bistveno nasprotnega. Nič ne pomaga torej temu ali onemu razlikovanje med gospodarskim in brezbožnim komunizmom.

In zakaj je komunistično gospodarstvo nasprotno človeški naravi in krščanskim zahtevam?

Predvsem gradi komunizem svoje gospodarstvo na pristnem materializmu. Zato pravi Pij XI., da je komunizmu predvsem za čim večjo množino materialnih dobrin, in te dobrine se mu zde toliko cene, da se morajo po njegovem mnenju višje človekove dobrine, tudi svoboda ni izjeta, podrediti in tudi žrtvovati zahtevam čim najuspešnejšega proizvajanja svetnih dobrin. Ta naravnost celotnega komunističnega gospodarstva na zgolj zemsko in izključno materialistično blaginjo je največji razlog, zakaj sta si krščanstvo in gospodarski komunizem v nasprotju.

Ta gospodarski ustroj pa ima močan odjek tudi v splošnem družabnem ustroju. Posledično zahteva namreč takšno gospodarstvo zatiranje človekove svobode. Komunizem mora zaradi svojega gospodarskega sistema tako poudarjati pravice in oblast družbe, da pri tem zanika svobodo in pravice posameznika. Pri tem gre celo tako daleč, da poedincu jemlje zasebno lastnino, kar je v nasprotju s človeško naravo, saj je zasebna lastnina po božji uredbi na svetu upravičena. Tretje, kar v komunističnem gospodarstvu bistveno nasprotuje krščanskemu pojmovanju, pa je nasilje, ki ga izvaja komunistična oblast. Sistem gospodarstva, kakor ga hoče uvajati komunizem, se namreč ne more zadržati brez skrajnega nasilja. Zato pravi Pij XI.: »Družba, kakor jo zamišlja socializem, ne more biti niti se pojmiti brez nasilja.«

V usodni zmoti so torej tisti, ki vedno poudarjajo privednik brezbožni, kadar govorijo o komunizmu, hoteč s tem poudariti, češ, gospodarski komunizem pa je sprejemljiv. Komunizem je treba vedno gledati v njegovi celoti. Ni mogoče ločiti gospodarske zamisli komunizma od njegove svetovnonazorne ideologije. Oboje je bistveno med seboj povezano, saj izvira iz dialektičnega materializma tako gospodarska kakor idejna zamisel komunizma. A tudi gospodarski sistem komunizma sam je že v svojem bistvu brezbožen.

prodajale okoliške kmetice, ki so zasedle prvi otok z razno zelenjavo.

Novost je bila v sredo na trgu. Dve prodajalki sta ponujali na prodaj venčke mavrahov, ki so bili po 8 lir venec. Vsak venec je imel 8 do 10 teh užitnih gob. Mavrohi ali smrkci, kakor jim ponekod na Dolenjskem pravijo, so pomladanska goba, ki raste ob robovih gozdnih senožet in lazov, ob robovih jelovih gozdov in ob robovih peščenih potov. Pravi gobarji — strokovnjaki se že vesele dneva, ko bodo prvič lahko pohitili v gozdove nabirati druge pomladanske gobe, v prvi vrsti gobane ali jurčke. Napovedujejo, da bo letošnja pomlad bogata na gobah.

Posvetitev učenk v Lichtenthurnovem zavodu

Ljubljana, 26. aprila.

Po lepi pripravi na posvetitev Brezmadežnemu Srcu Marijinemu, ki je združila vse učenke od najnižjih do najvišjih razredov v pobožni in otroško zaupni vdanosti do Nebeške Matere, je bila na svetni petek posvetitev vseh učenk Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Od prejšnjih razrednih proslav, dnevnih jutranjih molitev rožnega venca, do kratkih nagovorov ob sobotnih vzgojnih urah je posvetitev dosegla obseg in uspeh, ki je bil nad vsa pričakovanja.

Ta dan so se vse učenke in učiteljice z gospodom katehetom na čelu zbrale v dvorani, kjer je bil oder ves v pomladanskem cvetju in zelenju. Sredi cvetja je visela lepo okrašena Marijina slika. Vse tri točke akademije: Pozdrav Marijinemu

Srcu, Naša prošnja, naš spomin Materi sedmerih bolečin in melodrama Ostani mi Mati, so bile izraz notranjega doživljanja in vsaka po svoje lepa. Marija je tem učenkam res postala sveti vzor resnične vzgojiteljice in z njeno pomočjo bomo usmerjali našo mladino na pravi način k Bogu.

Najbolj ganljiv pa je bil prizor, ko je belečena deklica pritekla na oder s svetlim zlatim srcem v rokah, na katerem so bila na lističih napisana imena vseh učenk in učiteljev, ter v imenu vseh izpovedala željo, postati in ostati Marijini otroci. Ob molitvi rožnega venca so prenesli Marijino podobo iz dvorane v kapelo, kjer jo je g. katehet blagoslovil, imel kratek priložnost nagovor, nakar je vse navzoče posvetil Srcu Marijinemu.

KULTURNI OBZORNIK

Tomčev »Križev pot« v Unionu

Na veliki četrtek zvečer smo imeli priliko slišati to najnovejšo delo prof. M. Tomca v izvedbi solistov g. Golobove in rektorja Betetta. Zbor Glasbene Matice in filharmoničnega orkestra pod vodstvom g. ravnatelja Poliča.

O delu samem sem že napisal nekaj misli o priliki, ko je izšla orgelska partitura v založbi Glasbene Matice. Mnenja, ki sem ga tedaj zapisal, tudi izvedba ni ovrgla, temveč kvečjemu potrdila. Mnogo stvari je ob poslušanju dobilo jasnejše in določnejše oblike in vtise, kakor pa jih ima človek le ob čitanju ali pri preigravanju orgelske partiture. V splošnem drži, da je to Tomčevo delo v prvi vrsti sad velikega skladateljevega kompozitorskega znanja in rutine in kot tako zasluži vse priznanje, pogrešamo pa v njem tistega glasbenega navdiha, ki bi vsej izredno bogati tehnični snovi dajal dušo in ogrel poslušalce. Vsebinska križeva pota je vendar taka, da v človeku vzbuja globoka čustva žalosti, sočustvovanja in kesanja, pa tudi upanja in vere. Prof. Tomc pa večinoma ni tolmačil besedila, ampak se je vrgel bolj na absolutno glasbo, v kateri gre glasbena misel svojo pot brez notranje povezanosti z besedilom. Tako se večkrat občuti neka neskladnost med besedilom in glasbenim izrazom; n. pr. tema na resnoba in žalosten tekst za nas na križu dobri Bog umira« je igračkastega skoro šaljivega značaja. Homofona mesta tvorijo izjemo in dobro podajajo občutje, ki veje iz besedila.

Druga važna zadeva, ki je pri poslušanju koncerta še bolj prišla do izraza, se tiče znanje zgradbe. Delo obsega 16 točk, ki so ločene druga od druge in tvorijo vsaka zase celoto, toda jih je veliko število — 16. Zato je

zunanjé ogrodje vse kantate preveč razbito, kar ima nujno svoje posledice. Skladatelj se ne more v nobeni točki dovolj razviti, kajti ves čas ga ovira strah, da bo predlog na škodo druge točke. Poslušalec pa čaka, kdaj bo prišlo do kaknega velikega razpleta in stopnjevanja, ki ga pa ni. Kakor hitro je glasbeni tok zajel njegove dojemalne sposobnosti in ga zainteresiral, je že nastopila pavza, ki je občutno razbila poslušalčevo aperepcijo. Zato bi bilo morda bolje, če bi skladatelj vso kantato zamislil v treh, zase zaokroženih delih, v katerih bi močnejše glasbene misli lahko po mili volji raztegnili in stopnjevali, manj važne pa bi obdelal bolj na hitro. S tem bi forma postala enotnejša, dramatična napetost bi se lahko bolj stopnjevala in poslušalčeva zbranost bi bila veliko manj motena.

Težje izvajanja je nosil zbor Glasbene Matice, ki ima izvrsten glasovni material, toda ta material žalibog ni bil pravilno oblikovan in zato petje Matičnega zbora ni ugodilo estetskimi zahtevam. Glavna njegova napaka, okoli katere se vse suče, je v tem, da ne zna peti legato. Vsak ton nastavi na začetku močno, potem pa takoj odneha, tako da so med posameznimi toni neprestane vrzeli, ki neusmiljeno trgajo glasbeno linijo. Pravilno legato petje, ki je podlaga dobrega pevskega prednašanja, zahteva vzdržan ton; zlasti dolgi toni morajo biti, če že ne creščendrirani, vsaj vzdržani v začetni moči. Zato pa je treba ton mirno nastaviti in potem lahko naraščati, da se vrzel med dvema tonoma čim manj čuti; šibka doba mora rasti v krepko, akcent mora biti pripravljen v crescendo. To so navidez malenkosti, toda kakšno življenje prinesejo v prednašanje, če jih kdo zna smiselno uporabljati! Petje Matičnega zbora pa je bilo raztrgano, kar je bilo posebno čutili na počasnih homofonih mestih. Ne samo vsak takt, celo vsaka nota je bila zase zapeta, namesto da bi ti stavki doneli vzdržano in vilito kot na orglah. Klasičen zgled nepravilno zapetega stav-

ka je n. pr. uvodni in zaključni koral v VII. postaji. Zbor je za vsakim taktom napravil izdatno cezuro in tako glasbeno sliko raztrgal na same drobne koščke. Vzrok tej napaki je v napačni šoli; sicer pa za takimi dirigentovimi gestami, ki so bile celo na najbolj mirnih mestih sunkovite, ni mogoče peti legato.

Polifoni stavki so doneli znatno bolje, toda tu je imel zbor pogoste težave z ritmom, saj smo slišali, kako se je ritmična uravnoteženost med glasovi kakor tudi med zborom in orkestrom nekajkrat občutno zamajala, n. pr. v zaporedju štirih osmink v temi prve postaje, posebno pa še v II. postaji, ki je tehnično res izredno zahtevna ali pa v III. postaji od 14. takt dalje. Zanimivo je, da je najbolj izdelano zvezel tenor, ki sicer našim zborom dela največ preglavice.

Zenski zbor je samostojno odpel IV. in XIII. postajo, ki sta med najbolj občutenimi v vsej kantati. Četrta postaja je učinkovala medlo zaradi utrjujočih višin, saj se n. pr. sopran giblje okrog visokega gisa in to v pianu, kar bi se solistom delalo preglavice. Zelo lepo pa je bil izdelan pianissimo proti koncu postaje. Znatno bolje je bila podana XIII. postaja, ki je tudi poslušalec šla najbolj do srca. Harmonije po prvih štirih taktih, ki na klavirju zvenijo zelo trdo, je spretna instrumentacija napravila prijetne, barvite in mehke.

Solista, g. Golobova in g. rektor Betetto, sta svojo nalogo odlično rešila. Oba sta že po naravi obdarjena z izredno lepim glasom, katerega pa je še visoka pevska kultura oblikovala do velikih popolnosti. Dočim je v VI. postaji motila ritmična neskladnost med pevko in orkestrom v troktnem melismatičnem motivu (zlasti prvič), je g. Golobova XI. postajo izvedla z veliko umetniško silo svojega lepega in razsežnega glasu. G. rektor Betetto je obe arije, ki zahtevata velik glasovni obseg in zaradi dolgih fraz zelo izdelano dihalno tehniko, zapel

mojstrsko. Škoda, da je prehrupna instrumentacija nižine popolnoma udušila. Tako je moral g. rektor Maestoso stavek v V. postaji končati oktavo višje kot je pisan, da se je sploh slišal iz orkestra.

Preostaja nam še orkester, ki je bil poleg zbora in solistov tretji izvajalni faktor. Tomčevo delo je tako izrazito vokalno, in to celo pretežno polifonsko, da orkester skoraj moti čisti vokalni slog. Saj smo začutili kar nekaj olajšanje, kadar se je oglašil sam harmonij, ki je nadomeščal orgle, ali pa tisti kratki recitativ v VIII. postaji, ki ga je zapel g. rektor brez vsake spremembe. Instrumentacija v celoti ne prinaša nič svojega, ampak teče orkester vzporedno z vokalnim stavkom. Samostojne vloge nima in je v tem slogu tudi imeti ne more, če izvažemo kratke pred-, med- in poigre. Morda bi bila najidealnejša izvedba le z dobrimi orglami brez orkestra. Kot izvajalni činitelj pa je orkester stal visoko nad zborom.

Celoten pregled Tomčeve umetnine in nje ne izvedbe kljub pomanjkljivosti, ki jih objektivna kritika pač mora omeniti, vzbuja vendarle veliko spoštovanje in občudovanje. V Tomčevem delu je nagromadenega ogromno znanja, tako da ta kantata po svojem solidnem glasbenem stavku in po svojem v stoletjih preizkušenem in uveljavljenem glasbenem izrazu, ki ne hlasta za dvomnimi modernističnimi efekti, ki so pogosto le slepeča krinka neznanja, spada med prva glasbena dela, kar jih je ustvaril slovenski duh. Prav tako gre čist in priznanje dirigentu g. ravnatelju Poliču, Matičnemu zboru, solistoma in orkestru, ki so pripomogli Tomčevemu delu do kratke izvedbe. Posebno zboru, na katerega je padla velikanska naloga, zasluži za svoje dolgotrajno in naporno delo vse priznanje. Če uspeh ni bil sorazmeren z dobro voljo, katero je pokazal, je krivda v napačni šoli in tu bo moral zbor v prihodnje preokreniti v drugo smer, če hoče napredovati. — V. Snoč.

Drobnice novice

Koledar

Četrtek, 29. malega travna: Robert, opat in ustanovitelj reda; Peter Šanel, mučenec; Tertula, devica in mučenica.

Petek, 30. malega travna: Katarina Sienska, devica; Zofija, devica in mučenica.

Zgodovinski paberki

29. malega travna:

I. 1097. konec meseca aprila je ogrski kralj Koloman premagal Hrvate na severnem pobočju Gvozda, na bojišču je obležal tudi zadnji domači hrvatski kralj Peter, po njem se od tedaj imenuje Gvozdi — Petrov gvozdi (Petrova gora). Po tej bitki so Madžari pridli do Jadrana. Ko je bil dve leti kasneje Koloman popolnoma premagan pod Przemislom v Galiciji, kjer so združeni Rusi in Pečenegi uničili madžarsko vojsko, so tudi Hrvati pogladi Madžare preko Drave, toda Hrvatska se zaradi neobmočnosti, notranjih borb in sebičnosti svojih najodličnejših sinov, ki so jim bili važnejši osebni ali plemenski interesi od splošnih, tudi oslabilši Ogrski ni mogla dolgo upirati. Brez novih bojev so se leta 1102. pogodili zastopniki dvanajstih hrvatskih plemen s kraljem Kolomanom, ga odpeljali do Biograda ob morju in ga okronali za hrvatsko-dalmatinskega kralja. Ogrska in Hrvatska sta bili odlej pod vladarjeve osebi zvezani do leta 1918. Hrvatska je bila sicer pravno nezavisna država, toda stvarno je postala polagoma, le ena izmed dežel krone svetega Stefana.

I. 1848, ko je general Durando, poveljnik v Bologni zbranih papeževih čet, prestopil mejo Benečije, je imel papež Pij IX. v konsistoriju nagovor, v katerem je izjavil, da ne namerava razširiti meja cerkvene države, želi ohraniti mir in se ne more pridružiti vojski, ker mu njegova apostolska služba nalaga obhajati vse narode in vsa ljudstva z enako skrbjo in očetovsko ljubeznijo. Ne more pa prepričati svojim podložnikom, da sledi zgledu drugih Italijanov in se bore za narodno stvar.

Novi grobovi

† V Komendi je 27. aprila po kratki, hudi bolezni umrla gospa Franja Mejačeva, vdova po avgusta 1941 umrlem, splošno znanem posestniku in veletrgovcu Andreju Mejaču. Pokopnica je bila vzorna soproga in mati, poleg tega pa tudi velika dobrotelna ubogim in troščim. Zaradi tega je bila daleč na okrog znana, splošno spoštovana in priljubljena.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Amalija Sfiligoj roj. Šekelj, soproga višjega davčnega upravitelja v pokopju. Pogreb bo v petek, 30. aprila ob 3 popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah k Sv. Krištofu.

† Na Stožicah pri Ljubljani je umrla gospa Frančiška Presetnik roj. Kosernik. Pokopali jo bodo v četrtek, 29. aprila ob 9 popoldne na pokopališču Sv. Jurija.

† Na Planini pri Sevnici se je preselil v večnost gospod Miloš Jazbinšek, trgovec. Naj rajnim sveti večna luč! Vsem, ki žalujejo za njim, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročil se je dne 26. t. m. g. Julijan Lapajne, sin tovarnarja iz Most pri Ljubljani, z gđ. Zenko Kremser. Bilo srečno!

ničilo. Barometer še pada ter je v sredo jutraj kazal 765.7 mm. Od torka od 7 jutraj do srede jutraj je dežomer zaznamoval še 0.8 mm dežja. V aprilu je bilo doslej 9 deževnih dni in 35.5 mm dežja. Na dežju še revnejši april je bil leta 1940 in leta 1939. V letu 1939 je v 7 deževnih dneh padlo le 23.6 in v letu 1940 v 7 deževnih dneh samo 34.6 mm dežja.

— Nesreče na deželi. Rudolf Štrukelj, 32 letni delavec v Novih Jaršah pri Ljubljani, je bil napaden od hudega psa, ki ga je ugriznil v levo nogo. Lastnik psa bo odgovarjal pred sodiščem. Napadenec je dobil injekcije proti steklini. — Janca Bizjaka, 6-letnega posestnikovega sina v Bagunjah pri Cerklju, je neznan kolesarica na cesti sredi vasi podrla na tla. Deček je dobil poškodbe po životu. — Vinko Jordas, 8-letni delavec sin v Skocijani na Dolenjskem, je na cesti padel in si zlomil desno nogo. — Lojze Intihar, 6-letni posestnikov sin na Blokah, je padel z voza in si zlomil desno nogo.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Kranjsko okrožje je največje na Gorenjskem. Ima 75.000 prebivalcev in skoraj 110.000 ha. Med novimi gradbenimi deli je treba posebej omeniti graditev železniške proge iz St. Vida do Jezice. V Kranju samem je bilo dograjenih okrog 123 stavb, odnosno barak. Vse te zgradbe so bile dokončane v zadnjih dveh letih in so omogočile, da je bilo nastanjen uradniško osebje, katerega je v Kranju zelo mnogo. V Škofji Loki sta bila urejena dva kamnoloma, ki naj bi, kakor piše gorenjski tehnik, omogočila, da se bo čudovito lepi kamen uporabljal za bodoče gradbene naloge v rajhu.

Pridelovanje naravnih sil na Koroškem. Ze v letošnjem letu bodo na Koroškem v vseh občinah, ki ne leže višje kakor 600 metrov nad morjem, zasadili murve, ki so edina hrana za sviloprejk. Na ta način nameravajo pospešiti zasebno sviloprejo zlasti pri takih rejcih, ki nimajo svoje zemlje. Reja sviloprejk in odreja kokonov je pod državnim nadzorstvom, ker je surova svila zelo važna vojna surovina.

Kuharski tečaj v Litiji. Pod vodstvom okrožne voditeljice Arndt je bil v Litiji prirejen v šolski kuhinji kratak kuharski tečaj. Zene in dekleta so z velikim zanimanjem sprejele vse novosti, s katerimi bodo prenesle v svojo domačo kuhinjo zopet spremembe.

Odlikovana učiteljica pri Sv. Jakobu ob Savi. Voditeljica mladinske dekleške organizacije učiteljica Greti Neubauer pri Sv. Jakobu ob Savi je prejela zaslužno kolajno.

S Spodnjega Štajerskega

Obiski v vojaških bolnišnicah. Za veliko noč je urad za socialno skrbstvo v zvezi z ženskim iz Celja priredil obiske v vojaških bolnišnicah v Novem Celju in v Rimskih Toplicah. Zene so vzele s seboj tudi mladino, ki je na obisku hodila iz sobe v sobo, od postelje do postelje in voščila vojakom praznike, jim krasila ležišča in zapela nekaj pesmi.

Uspela nabirka za Rdeči križ. 18. aprila so na Štajerskem nabirali za Rdeči križ in nabrali vsega skupaj 810.000 M. Na Spodnjem Štajerskem pa so nabrali 244.000 M, tako da celotna vsota znaša 1.054.000 M. Znesek je za 44% večji od lanskega. Na Spodnjem Štajerskem se je najlepše odrezalo trboveljsko okrožje, ki je napram lanskemu letu nabralo 81% več in doseglo 20.000 M (lani 11.067 M). Brežice so povišale za 49% nabirko in dosegle 25.730 (17.300), slede nato okrožja: Maribor mesto 54.500 (41.150), Celje 61.500 (47.135), Ljutomer 11.400 (8.888), Ptuj 32.500 (26.474) in Maribor okolica 38.400 (34.029).

Iz Slovenske Krajine

Duhovniško sprememba. Na Cankovo je postavljen za župnika bivši lendavski župnik Stefan Bakan; Zafonnik, do sedaj župni provizor na Cankovi, je postavljen za župnega upravitelja pri Sv. Juriju na Gorickem. Dosedanji župni upravitelj Varga je premeščen v notranjost somateljske škofije. Belitinska župnija je, kakor smo poročali, razdeljena in sta se iz nje osnovali še dve duhovniji, ena je v Odrančah, druga je v Dokležovju. Kaplan Stefan Čergulj je postavljen v službo v Satahovec pri Fišini. Prof. Lojze Šotarec, dosedaj veroučitelj na trgovski šoli v Soboti, je premeščen kot kaplan v Kozseg. Župnik Halas je ponovno zasedel župnijsko mesto v Polani po daljši odsotnosti.

Ljudske igre. V Izakovec je dramski odsek priredil nedavno priljubljeno ljudsko igro »Reveček Andrejček«. Odrska delavnost se je po Prekmurju sploh zelo razvila. Tako so v Bratonicah uprizorili igro »Pričarani ženinec, v Lipovcih pa »Stari in mladi«.

Proslava mladitve zasledbe. Na cvetno nedeljo je bila v Soboti velika proslava dveletnice prihoda madžarskih čet v Slov. Krajino. Proslave so se udeležili zastopniki višjih oblasti iz prestolnice. Prav tako so se vršile podobne proslave po ostalih slovenskih krajih.

Pri zadnjem službenem apelu okrožnega vodstva v Celju so govorili vodja rasno-političnega urada dr. Walluschegg o rasno-političnih vprašanjih Sp. Štajerskega, dalje uradni vodja Flaser in okrožni govornik Dukar o narodno-političnem vprašanju Sp. Štajerskega v preteklih 2000 letih. — Okrožni vodja Dorfmeister je za zaključek zborovanja naglasil potrebo poznavanja zgodovine na Sp. Štajerskem in se bodo zato v prihodnjih mesecih morali vsi uradni vodje na Sp. Štajerskem natančno naučiti njene zgodovine.

Zborovanje o prosvetnem delu mladine je bilo 18. aprila v Mariboru za mariborsko okrožje. Sklenjeno je bilo, da bodo 8 in 9. maja v Slovenski Bistrici mladinske tekme pevskih skupin, skupin, ki se bavijo z ljudskimi plesi, z lutkovnimi gledališči in ljudskimi odri. Prav tako bodo tekme fanfar in godev.

Dediče iščejo. 23. oktobra 1942 je umrla v Stari cesti pri Cezanjevih Terezija Vogrinec, posestnica v Stari cesti št. 37. Oporoke ni zapustila in se zato sedaj pozivajo zakoniti dediči: ga. Ivana Federenko, ga. Stefanija Kovačević in ga. Ljudmila Leskovar, naj se javijo v šestih mesecih ljučumerskemu sodišču. Po preteku tega roka bo zapuščinska razprava za druge dediče, odsotne pa bo zastopal kurator J. O. I. Ludvik Almasi pri ljučumerskem sodišču.

Nesreča pri streljanju z možnarji. Kakor vedno, tako so tudi letos proslavili prebivalci Slovenskih goric velikonočne praznike s streljanjem iz možnarjev. Vse gorice so bile v cvetju in je zato prišlo k streljanju še več radovednežev kakor sicer. Ze iz več krajev poročajo o nesrečah pri streljanju. 24-letnemu čevljarstvu pomočniku Francu Mlinariču iz St. Lenarta v Slov. goricah je pri streljanju odtrgalo dva prsta na levi. 12-letni sinček nočnega čuvaja Rudolf Danjko iz Teznega pa se je pošteno opeknil in ožgal po telesu.

Huda prometna nesreča. Na veliko soboto je podrl avto na glavni cesti v Mariboru 41 letno posestnico Genovefo Germautz iz Selnice ob Muri. Pri nesreči si je zlomila obe nogi, levo roko ter je dobila tudi še rane na desni strani života. Nezvestno so jo prepeljali v bolnišnico.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 63 letni železniški nadzornik v pokopju Mihael Hartlieb, 70 letna bivša kuharica Antonija Gorjup, 73 letni upokojeni kotlar v železniških delavnicah Mihael Jaš, mala hčerka sodnega nameščenca Gerlinda Klamper, 67 letni inž. Teodor Maisch, hčerka služkinje Marija Duh, 25 letni poljski delavec Ivan Ramuta iz Ciglencev pri Dupleku, 15 letni učencec Ernst Zeleznik iz Drvanje pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, 45 letni rudar Jožef Gornik iz Zagorja. Na bojišču ob Doneru je padel kaplar v pehotnem polku Tomaž Božičnik, doma iz Koprivnice.

I Z S E L J E

DOM IN SVET

Z B O R N I K Š T. I.

(Zunanja oprema B. Jaka)

160 str., 11 umetnostnih prilg

Naročnina za ta in drugi zbornik (izide v jeseni) je Lir 50,-

Posamezen zbornik v prodaji je Lir 40,- (oba 80,-)

Naročite se čimprej. Dobili boste v roke krasno knjigo

sodobne slovenske poezije in

proze književnih in umetnostnih razprav itd., hkrati pa

podprli naše književno in kulturno ustvarjanje

Uprava Doma in sveta

Ljudska knjižarna v Ljubljani
Pred škofijo št. 5

Iz Hrvaške

Predavanje italijanskega poslanika v Zagrebu. Hrvatski prosvetni minister je te dni priredil zopet velik sprejem za hrvatske in inozemske častnike. Na sprejemu je imel tokrat predavanje italijanski poslanik v Zagrebu Ekse. Casertano, ki je govoril o borbi Evrope za svobodo in pravičnost pod vodstvom in zaščito držav osi.

Priznanje NDH. Hrvatsko časopisje poroča, da je slamska vlada sklenila priznati NDH.

Izplačevanje državne podpore rimskokatoliški in grškokatoliški duhovščini v NDH. »Narodne Novine« z dne 7. aprila objavljajo naredbo pravosodnega ministra z dne 27. marca 1943 o izplačevanju državne podpore rimskokatoliški in grškokatoliški duhovščini na področju NDH. Po tej naredbi prejema v NDH državno podporo cerkveni velenostojanstveniki, duhovniki na župnijah z najmanj 200 domovi in duhovniki v drugih javnih verskih službah rimskokatoliške in grškokatoliške cerkve. Cerkvim velenostojanstvenikom bo država izplačevala sledeče podpore: aktivnim in upokojenim nadškofof po 15.000 kun, aktivnim in upokojenim škofom 12.000 kun, aktivnim in upokojenim pomožnim škofom 10.000 kun mesečno. Dekani bodo dobivali osebno doklado 100 kun mesečno. Župniki, upravitelji župnij, kaplani in duhovni pomočniki bodo prejeli mesečno po tem, v kakem draginskem razredu je kraj njihovega službovanja, po 1500 kun v krajih I. draginskega razreda, po 1100 kun v krajih drugega draginskega razreda, po 1000 kun v mestih tretjega draginskega razreda in po 700 kun v mestih četrtega draginskega razreda. Duhovniki, ki uživajo 10 do 30 kat. jutrov zemljišča ali pa imajo kake druge dohodke od župnije, ki presegajo znesek 3000 do 4000 kun mesečno, bodo prejeli od države samo tretjino odnosno četrtno določene državne podpore. Rimskokatoliški duhovniki senjske, hvarske in dubrovnike škofije, kakor duhovščina tistega dela krške, šibeniške in splitske škofije, ki se nahaja na področju NDH, ter grškokatoliški in rimskokatoliški duhovniki v Zumberku bodo poleg državne podpore dobivali mesečno še posebno doklado po 500 kun. Upokojeni duhovniki bodo prejeli od države državno podporo 3000 kun, če sami nimajo mesečnih dohodkov v isti višini ali pa še več.

Iz Srbije

Državno podtajništvo v srbskem notranjem ministru. Srbski ministriški predsednik je na predlog notranjega ministra Tase Dinčič izdal zakonsko uredbu o ustanovitvi državnega podtajništva v srbskem notranjem ministru. Za državnega podtajnika je bil istočasno imenovan Cvelan Djordjevič, načelnik notranjega ministru.

Osemdesetletnica dr. Grassla. Dne 23. t. m. je preznanov v Beogradu 80 letnico svojega rojstva, eden od voditeljev nemške narodnostne skupine v bivši Jugoslaviji dr. Georg Grassl. Kot zastopnik svoje narodnostne skupine je deloval v prejšnji državi kot poslanec in pozneje kot senator. Bil je tudi med ustanovitelji švabske kulturne zveze in med izdajatelji »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu. Za svoje delovanje je prejel visoka nemška odlikovanja. Dr. Grassl je do sedaj živel v Beogradu, sedaj pa odhaja k svojim otrokom, kjer misli preživeti ostaneke svojega življenja.

Tretja skupina mladih srbskih kmetov na študijskem potovanju. Te dni je odpotovala v Nemčijo tretja skupina 56 srbskih mladih kmetov, ki bodo prebili v raznih nemških pokrajinah in kmetijskih šolah več mesecev na študijskem tečaju. Pred odhodom sta tretjo skupino srbskih kmetov, ki si bo v Nemčiji spopolnila svoje strokovno znanje, sprejela najprej srbski kmetijski minister Veselinović, zatem pa še sam predsednik vlade general Nedić. Oba sta izjavljala, da jih pošilja Srbska vlada v Nemčijo zaradi tega, ker živi tam najbolj delaven narod. Nedić je tudi poudaril svojo željo, da bi se tam čimveč naučili in prinesli v domovino novega znanja. Po svoji vrnitvi bodo po Nedičevi napovedi hodili od vasi do vasi ter poročali o svojem položaju v inozemstvu ter o izkušnjah in uspehih tamošnjih kmetovalcev.

Naznanila

FRANČISKANSKI ODER, Nedelja, 2. maja, ob 4 popoldne: »Župnik iz evetovega vinograde«, drama v treh dejanjih. Režija Milan Skrbinek. Predpradava vstopne v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri blaženi frančiskanske dvorane.

RADIO, Četrtek, 29. aprila: 7.30 Pesmi in napetosti — 8. Napoved časa, poročila v italijanskem — 12.20 Ploče — 12.30 Poročila v slovenskem — 12.45 Komorna glasba — 13. Napoved časa, poročila v italijanskem — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskem — 13.25 Prenos iz Nemčije — 14. Poročila v italijanskem — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijancec, pisana glasba — 15. Poročila v slovenskem — 17. Napoved časa, poročila v italijanskem — 17.15 Simfonična glasba na plošči — 17.45 Pesmi in napetosti — 19.30 Poročila v slovenskem — 20.45 Politični komentar v slovenskem — 20.50 Komorna glasba — 20.40 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijancec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali, operna glasba — 21.15 Predavanje v slovenskem — 21.30 Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, C. Sedlbauer — celov — 22.15 Orkester vodi dirigent Petrala — 22.45 Poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Viš, Tržaška cesta 48.

Drobna ljubljanska kronika

Sentjakovski mošje in fantje imajo v četrtek, 29. aprila, ob pol 8 zvečer, v župni cerkvi skupno čedenje sv. R. T. s kratkim nagovorom. Iskreno vabljeni vsi!

Župnik iz evetovega vinograde, drama v treh dejanjih, v nedeljo, 2. maja, ob 4 popoldne v frančiskanski dvorani. Predpradava vstopne v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri dnevi blaženi. Opozorjamo, da je to zadnja predstava te lepe igre, ki je pri prvi uprizoritvi doživela zelo lep uspeh in jo vsem prav toplo priporočamo.

Drugi del koncertnega sporeda, ki ga bo pel jutri zvečer v veliki filharmonični dvorani slovenski tenorist Milos Brisljak, obsega izključno le najznamenitejša arije iz raznih literatur. Zabeležba v oratorijsko arijo iz Hindlova Mesija, preide nato v klasično Mozartovo arijo, ki jo poje Don Ottavio v Don Juanu, sledijo štiri arije, katere prilažemo k najlepšim, a tudi najtežjim arijam cele operne literature. G. Brisljak jih bo pel v sledečem vrstnem redu: zabeležba a Sanjami iz Massenetove opere Manon, dalje poje arijo Lenekera iz Čajkovskega opere Evgenij Onegin, arijo iz Gounodovega Fausta in svoj koncertni večer bo zaključil z arijo grota Almagive iz Rossinijevega Seviljskega brivca. Kolikor ariji, toliko različenosti, kar bo dalo pevcu vse priliko, da pokaže svojo tehnično izveženost in prvo svojega glasu, kakor tudi občutenost

svojega izvajanja. V prvem delu koncerta pa so zgolj samospeli, o katerih smo že podrobneje govorili. Peveca bo spremljala na klavirju pianistka Silva Hrašovecova. Začetek koncerta bo točno ob 7 zvečer, predpradava v knjižarni Glasbene Matice.

Na komornem večeru pianista Antona Trosta in violinista Jana Slaska, ki sta združena v ljubljanski komorni duo, bomo slišali dela Tartinija, Mozarta, Szymanowskega in Vomačke. Na naših sporedih je skoraj popolnoma novo ime Boleslava Vomačka, ki komponista Vomačka je bil slušatelj praskanske konservatorije, kjer je predvsem študiral pri skladatelju V. Novaku. Posvetil se je kritiki in bil dolgo časa glavni urednik vodilne češke glasbene revije »Tempo«. Kot skladatelj je pripadal prvotno izrazito modernim smeri, pa se je umiril, ubral zmernostjo pota in si pridobil tradicijo. Nanjani je dela za najrazličnejše glasbene oblike, med temi tudi več del za soli, zbor in orkester. Na našem koncertu, ki bo v ponedeljek, 3. maja, ob 19 v veliki filharmonični dvorani, bomo slišali njegovo Sonato op. 3, ki je posvečena spominu njegovega očeta. Izvedba koncerta je v rokah dveh naših najodličnejših koncertantov, zato bo umetniški užitek velik in obisk najtopleje priporočamo. Predpradava vstopne v knjižarni Glasbene Matice.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 29. aprila, ob 18: »Trubadur«. Gostovanje Josipa Gostiča, tenorista zagrebške opere. Iven. Cone od 40 lir navzdol.

Petek, 30. aprila: Zaprt.

Gostovanje Josipa Gostiča. Danes bo nastopil priljubljeni in cenjeni umetnik v Verdijevem »Trubaduru« v partiji Manrica. Gostič, ki je nastopal s to partijo z velikim uspehom na svojem gostovanju na Dunaju, je pri nas doslej nepoznan v leji. Zato bo ta predstava tem bolj zanimiva. Nežnora bo Heyblava, Lana — Janko, Azucena — Golobova, Ferrando — Lupša, Inez — Barbičeva, Ruiz — Kristančič. Dirigent A. Naffat, režija in scena C. Debevec, zborovodja R. Simoniti.

Drama:

Četrtek, 29. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«. Red Četrtek.

Petek, 30. aprila, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za solsko mladino.

Sobota, 1. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za solsko mladino.

E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijska igra v šestih postajah. Osebi: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Narkst, Magdalena — Saneinova, Jožef iz Arimateje — Kosuta, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovč, Aminadab — Raztresen, Gama-liel — Presetnik, Joda — Gorinsk, Sadek — Lipah, Levi — Blaž, Amos — Brzigar, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Veronika — Simčičeva, žena — Rakarjeva, Režiser E. Gregorin, scenograf inž. Franz, scenarska glasba prof. M. Tome.

Zanimiva premiera v Drami: D'Annunzиеva pastirska tragedija »Jorjiva hčla«. V prvem tednu maja bo premiera te pomembne igre, katere vsebina je zjeta iz življenja kmetov v Abruzzih. Toda občeloška vsebina tega dela ga postavlja kljub folklornim motivom in običajem v nadčasovno, nedoločeno dobo. Predstavlja nekako sintezo narodovega čustvovanja v okviru tradicionalnih običajev in vražjevnosti, globoko religioznosti in mističizma, podano v poetičnih in dramskih akcentih klenega ljudskega izraza, ki je dvignjen s pomočjo stihov na raven surrealizma. Naslovno vlogo bo igrala Mileva Boltar-Umarjeva, režija M. Skrbinek.

Turčija kot vojaška pomorska sila

Ankara, v aprilu. Poglavitna naloga turške mornarice je v tem času ta, da varuje svoje morskne ožine in da opravi v Črnem morju svojo obalno službo. V sultanovi državi je bil Istanbul najvažnejša vojna luka. Kemalova Turčija pa je pripravila za vojno luko zaliv Izmir, ki se od Marmarskega morja globoko zaledja v anatolijsko obalo. To se ni zgodilo samo zaradi sporazuma v Lausani, marveč tudi zato, ker se ta zaliv bolje prilega kot izhodišče za gibanje pomorskih sil kot za Istanbul, ki je večino izpostavljen opazovanju inozemskih očividcev. Iz zaliva v Izmiru morejo bojne ladje prav tako hitro doseči črnomorske luke, kot Sinope in Samsun, kakor odrihtiti iz Dardanel. Turško brodogradništvo ima tudi napredno moč, dasi je prav za prav namenjeno le obrambi lastne države.

Nova Turčija si na vseh področjih prizadeva, da bi se kaj naučila iz napak iz preteklosti. Zaveda se tudi, da bi bilo zanjo nevarno, če bi zanemarila pomorsko oboroževanje, kar so v škodo države storili marsikaki sultani. Povsem neopracirano je pa mnenje, da bi bili Turki nesposobni bojevanja na morju. Če Arabci, predniki Turčije, so imeli dobro vojno brodogradništvo, ki se je večkrat, dasi brezuspešno, pojavilo pred Bizancem. Kasneje so vdrle osmanske armade na Balkanski polotok, ne da bi bili sultani pomislili na to, da bi si novo ozemlje zavarovali s pomorsko oblastjo. Pravi ustanovitelj turške mornarice je bil Mehmed II. (1451-1481). Ta sultan se je s 150 ladjami udeležil boja za Bizanc in je nato odposlal 180 bojnih ladij v Egejsko morje.

Pod Sulejmanom I. (1520-1566) je brodogradništvo naraslo na 300 ladij, ki pa so imele precej svojih slabosti. Na njih so bili namreč zaposleni sužnji,

to je vojni ujetniki in taki, ki so postali žrtev turških pomorskih roparjev, ali pa inozemski namerniki — in vsi ti so bili nezanesljivi. Res je, da so utegnili Turki brž nadomestiti izgubljene ladje, saj so obale Črnega morja polne gozdov, vendar je bila vojna uprava toliko nepoštena, da je zgradila manj ladij, kakor pa jih je bilo navedenih v tozadevnem proračunu. Vendar je bilo turško brodogradništvo toliko močno, da se je upalo pluti po odprtem morju in napasti močne Benetke. Ciper so si Turki prilastili brez kakih hudih naprov, a potem so Benetani l. 1571, v bitki pri Lepantu, ob vstopu v Korintski zaliv, skoraj povsem potolkli turško brodogradništvo. A že drugo leto je imela Turčija skoraj povsem isto brodogradništvo s še povečanimi toplotnostmi. Sulejman si je za pomorsko bojevanje pridobil imenitno moč v osebi morskega razbojnika Šajradina Rdečebračca, ki je bil rojen kot Grk v Mitlenah. Na njegov nasvet je Sulejman sklenil zvezo s Francem I., francoskim kraljem, da bi tako zabranil nadaljnje prodiranje Špancev v Alžiru. Ker je bil Rdečebraček tako zmogel poveljnik, da je privedel turško brodogradništvo do Nice, ga Turki še dandanes slavijo kot svojega pomorskega junaka. Tudi po njegovi smrti (1546) so ostali alžirski korzari še

več desetletij jako dragocena sestavina turškega brodogradništva.

Kakor je napačna trditev, da ni imela Turčija nikdar močnega bojnega brodogradništva, tako je napačno, če mislimo, da se ni bavila s pomorsko trgovino. Dokler je bilo Črno morje le turška last, so Turki ondaj izvajali trgovski monopol in turške trgovske ladje so plule celó od Črnega morja in navzgor po Donavi. A tudi na Sredozemskem morju se je udeleževala turška pomorska trgovina. Ladje, ki so plule pod zastavo polmeseca, so bile še po letu 1800 zasidrane v Londonu. Kasneje pa, ko se je povečal zahodni vpliv na bližnji orient, je turško trgovsko ladjevje povsem prenehalo pluti po Evropi. Tudi bojno brodogradništvo so Turki oblikovali zmeraj bolj zanemarjali. Potem je prišla doba prvih obnovitvenih poskusov. Sultan Abdul Asis (1867-1878), ki je bil velik raziskovalec, si je za parado zgradil moderno bojno brodogradništvo. Njegov nezaupljivi naslednik Abdul Hamid II. (1876 do 1909) je pustil, da se je to brodogradništvo povsem uničilo, ker se je bal, da se ne bi pomorski častniki dvignili proti njemu. Mladoturki so pa tako odločno nastopili za gradnjo novega bojnega brodogradništva, da so bili v balkanskih vojnah prav nevarni nasprotnikom Turčije. V prvi svetovni vojni se je turško brodogradništvo okrepilo z nemškimi ladjami »Goeben« in »Breslau«, ki sta do današnjih dni ostali najdragocenejša opora tega vojnega brodogradništva. (Frankfurter Zeitung.)

„Slovenečeva“ športna posvetovalnica

Kakšne uspehe so dosegli na prvih olimpijskih igrah? Nepoučenim čitateljem moram omeniti, da so se vršile prve sodobne olimpijske igre l. 1896 v Atenah. To je bil prvi poizkus, sicer precej tvegan, uspehi pa so bili za tiste čase prav dobri. Naj omenim samo nekatere: v teku na 100 m je zmagal Amerikaneec Burke s časom 12 sek.; isti Burke je zmagal tudi v teku na 400 m s časom 54,2 sek.; v teku na 1500 m je postavil olimpijski prvak znakom 4:33,2 min., v skoku v daljino 6,35 m, v metanju diska 29,15 m itd. Teh izidov seveda ne smemo meriti z današnjimi merili, zakaj dandanes je izbor tekmovalcev veliko večji in tudi metode treninga so se povsem spremenile. (E. U.)

Kdaj nastopi doba športne specializacije? Posebno veselje čutite do lahke atletike, vendar še ne veste za gotovo, za katero panogo bi se odločili, katero bi si izbrali kot specialno panogo. Ker še niste dopolnili 16. leta, imate še vedno dovolj časa. Priporočam, da se še vedno urite v različnih panogah in to ne samo lahki atletiki, temveč tudi v igrah in vodnih športih. Tako boste lepše rasli in tudi bolj vsestransko se boste razvijali. Posebno panogo za tekmovalstvo si boste izbrali šele tedaj, ko se boste uvrstili med seniorje, to je po 18. letu starosti. (O. B.)

Uporaba dirkalnih čevljev. Tovariš, ki se je daljša časa uril pri nekem inozemskem klubu, je trdil, da so ga učili, da mora dirkalne čevlje (sprinterice) tesno povezati, preden začne teči, nek domači strokovnjak pa je kaj takega odsvetoval. Kaj je pravilno? Kdaj pa kdaj je res potrebno, da so stopala povsem trdna, to je, da tesno povežemo dirkalne čevlje. To je potrebno zlasti pri skokih, pa tudi pri teku na 100 m. Tako ima noga trdnjšo oporo. Na olimpijski sem opazil, da so si nekateri skakalci tik pred nastopom trdno povežali čevlje, med odmorom pa so si jih spet zrahljali. Isto opazimo tudi pri tekmovalcih v smuku in slalomu. Pri športih pa, ki trajajo daljša časa, mora biti obuvanje zaradi nemotenega pretakanja krvi nekoliko rahlejšo. Kakor vidite, sta imela oba prav. (S. S.)

Učbenik plavanja. Vprašujete, če imamo v slovenščini učbenik za plavanje. Seveda ga imamo in sicer prav dobrega. Naslov knjižice je »Crawl, prsno in hrbtno plavanje«. Namenjena je tekmovalcem, pa tudi začetnikom samoukom. Knjižica obsega 84 strani in je opremljena s številnimi risbami, fotografijami, kakor tudi s preglednicami najboljših uspehov. (K. F.)

Amaterski paragraf. Kaj točnejšega bi radi vedeli o amaterskem paragrafu. Med amaterje prištevamo tako imenovane »častne športnike«, ki se ne borijo za grotne nagrade, pač pa iz veselja do tekmovalstva in za čast. Različne športne zveze so izdale glede amaterjev različne predpise, merodajna pa je stilizacija olimpijskega amaterskega paragrafa, ki pravi: Olimpijskih iger se lahko udeležijo tisti tekmovalci, ki so po predpisih pristojnih mednarodnih zvez amaterji. Pogoji pa je, da vsebujejo predpisi teh zvez naslednji dve določili: 1. izključeni so tekmovalci, ki izvajajo svoj ali kateri koli drugi šport poklicno; 2. izključeni so tudi tisti, ki so prejeli za izgubo časa odnosno zaslužka kakršno koli odškodnino. Menda ni potrebno posebej omeniti, da izgubi naslov amaterja vsakdo, ki je tekmoval za denarno nagrado. (N. B.)

Haeggov položaj v svetovni atletiki. Ali je Haegg absolutno najboljši lahkoatlet na svetu? Lahko bi rekli, da mu pripada trenutno prvenstvo, ker ima največ svetovnih rekordov. Če pa si ogledamo njegove uspehe po finski tabeli, tedaj vidimo, da je Haegg najboljši samo med

tekači, medtem ko imajo v skokih in metih trije atleti (Warmerdam, Nikkanen in Torrence) višje število točk v svojih specialnih disciplinah. Warmerdamov skok s palico 4,75 m je vreden 1281 točk, Haeggova najboljša znamenka v tekih (3000 m v 8 min. 1,2 sek.) pa znaša samo 1196 točk. Haegg je torej prvi med tekači, v preglednici celokupnih atletskih panog pa je na četrtem mestu. (R. J.)

Kaj sodim o dopingu? Uživati doping ali dražila, ki vplivajo največ na srce in živce, se pravi bičati samega sebe, da bi izsilili napore, katerih telo v normalnem stanju ni sposobno doseči. Doping namreč ni krepilo, pač pa sredstvo, ki je zdravju škodljivo. Kdor mobilizira s pomočjo dopinga svoje zadnje, morda življenjsko važne sile, uganja norost napram samemu sebi in goljufijo napram športnim tovarišem. (Z. F.)

Rekord v plavanju na 100 jardov. Čitali ste, da so postavila danska dekleta nov svetovni rekord v plavanju na 100 jardov 4:05,7 min. Ali je bila tudi Hvegerjeva v štafeti in kakšen čas je postavila? Hvegerjeve ni bilo med njimi, v ostalem pa je znan samo skupni rezultat. (B. L.)

Nogometna zveza

Uradna objava št. 10. — Prvenstvena tekma Hermes : Dopolavoro t. t. razveljavljena.

Protest Hermes proti verifikaciji prvenstvene tekme Hermes : Dopolavoro t. t. Na podlagi pravočasno vloženega protesta Hermes proti verifikaciji prvenstvene tekme Hermes : Dopolavoro t. t., ki je bila odigrana 18. t. m. ter je končala z izidom 1:0 v korist Dopolavora t. t., se omenjena tekma razveljavlja in se proglašajo kot izgubljena za Dopolavoro t. t. z 0:2, ker se je ugotovilo, da je nastopil nasprotnik Hermes z igralcem Milanovičem Brancetom, ki ni imel pravice igranja na osporjeni tekmi. — Igralec Milanovič Brane se verifikira za Dopolavoro t. t. in se kaznuje s prepovedjo igranja za dobo 6 mesecev.

Objave verifikacij: Seznam verificiranih igralcev more dvigniti vsak klub takoj po vsakokratni seji direktorija najkasneje do sobote do 12. ure. Prva sobota po izvršeni verifikaciji velja kot pričetek roka, v katerem je treba vložiti morebitno pritožbo proti verifikaciji.



Ameriško letalo, ki ga je sestrelil italijanski lovec v letalskem dvoboju v Tunisu

Trije zlati lasje DEDAVSEVEDA

Spisal Karel Jatomi Erben



KO STARČEK SPET ZASPI, MU MATI UTRGA DRUGI LAS IN VRŽE OB TLA. SIN SE ZBUDI IN MATI MU POVE ZGODBO O JABLANI: ŽE DVAJSET LET NE RODI SADA. KAKO POMOČI?



LAHKO! POD JABLANO LEZI GAD IN JI JEMLJE VSO MOČ. ČE GA UBIJEJO IN JABLANO PRESADE, PA BO RODILA KOT PREJLE

TEL. 27-50

KINO SLOGA

ASSIA NORIS

živahna, sladka, pa tudi vsemogočna in presenetljiva v lepi zabavni komediji

»Marjeta med tremi«

Poleg nje še Carlo Campanini, Giuseppe Porelli. — Dokumentarni Luce: Guidonia. Pričetek predstav ob 14, 15.50, 17.40, 19.30.

TEL. 22-41

KINO MATICA

Najboljši pevski film pretresljive vsebine očarljive Zarah Leander

»Za njegovo srečo«

Predstave ob 17 in 19.15.

MATINEJA:

»Trgovca s sužnjami«

Predstave ob 15.

TEL. 22-21

KINO UNION

Odličen film iz življenja velikega skladatelja

»Rossini«

v glav. vlogah Nino Besozzi, Paola Barbara

Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30.

Njegova zadnja velika noč

V Janezovem srcu je vstalo hrepenenje po tisti mali, drobni Mari, ki se mu je v zadnjem letu njenega bivanja v mestu tako zelo približala. Hotel je je pozabiti potem ko je odšla domov in si jo izbrisati iz spomina, saj sta bila tako daleč vsak sebi in nikogar, prav nikogar na svetu ni bilo, ki bi mogel le za korak zblížati njuni poti. Danes, na samo veliko noč, pa se mu je spet vzbudilo hrepenenje po njej in zahotelo se mu je, da bi pri njej zapela »Et incarnatus est« s svojim širokim, svetlim glasom, tako, kot ga je pela zadnji večer v njegovi sobi.

»Veš, danes ti zadnjičkrat pojem, jutri grem domov, da pozdravim svoje z brinjem poraščene gmajne, svoje njive in ograde, svojo rojstno hišo tam ob vznožju Snežnika in vrbe, ki rastejo za hišo ob potoku. Da Janez, že jutri in najbrž me ne bo tako kmalu nazaj, morda celo nikoli več!« tako mu je rekla tisti večer.

Danes, na samo veliko noč, se je sredi mase spomnil tega njenega »nikoli«, sam Bog ve odkod se je prikrdel v njegovo glavo prav zdaj. Pevec so odpeli Credo toplo in občutno in Janez se je trudil na vso moč, da je zbral svoje razmetane misli vsaj pri povzdiganju. Po Agnusu so zapeli veličastno Mavovo: »Zveličar je iz gro-

ba vstal.« Prav tisti trenutek pa je Janez občel čuden občutek, da posluša to prečudno lepo pesem zadnjak in da je ta velika noč zadnja v njegovem življenju. S tem grenkim občutkom je odšel iz cerkve.

Na cesti se je srečal s prijatelji; povabili so ga v kavarno, da bi mu ob kozarcu vina voščili praznike. Vedno se je odzval njih vabilu, danes pa ga je odklonil in prijatelji so vedeli, da Janezu nekaj ni prav. Poslovili so se, Janez pa ni vedel, kam bi se obrnil, stal je sredi ceste in zrl za njimi. »Le kaj mi je danes, tak sem kot kak zaljubljen petošolec in vendar imam štiri in štirideset let!« se je jezil sam nad seboj. Pa se je spomnil na Marjo in sklenil, da ji napiše pismo, da ne bo mislila, da je že pozabil nanjo. Odsel je v pisarno s lahkim korakom in s sladko mislijo na Marjo. Primaknil je stol, na katerem je včasih sedela, čisto blizu svojega, tako, da bi jo lahko prijel za roko, šele potem se je spomnil, da je v sobi sam, da je velika noč in da danes ne bi smel sedeti tu notri. V senklavzu je zvonilo in pri vratih je nekdo šepetal: »Zvoni za tvojo zadnjo veliko noč!« Čisto razločno je slišal ta glas, a ko se je ozrl, ni bilo nikogar in tudi zvoniti je prenehalo.

»Za mojo zadnjo veliko noč!« je po-

novil kot v sanjah. »Zakaj za mojo zadnjo veliko noč? Moj Bog, saj sem še mlad!«

Na mizi so ležala pisma, ki so mu jih pisali otroci za praznike. Tine ga je vabil na žegen, Mica na potice, ki so sladke kakor med, Ančka je hranila zanj najlepše pirhe in Miheč ga je povabil na sekanje pomaranč. Tako so mu pisali otroci s kmetov, otroci od sonca zagoreli, rdečeli in njih roke so dišale po krvavih in konjih. Janeza so ta drobna pisemca z okorno pisavo vedno razveselila, le danes se ni v njegovem srcu prav nič zganilo. Pred njim je bila, poleg teh pisem, nepopisana polna papirja tako čista in bela kot sneg na Snežniku. Nanjo je mislil vreti nekaj toplih besed zanj, ki bi jo moral pozabiti, a je ni mogel. Odmaknil je pisalni stroj in poskal pesnik, zakaj z roko ji je hotel napisati to pismo. Spet je začelo zvoniti in spet mu je nekdo tiho prigovarjal: »Zvoni za Tvojo zadnjo veliko noč!«

V duši mu je postalo čudno težko, kakor otroku, ki je z eno samo umazano besedo ukradel smeh z materinih ustnic. Šele štiri in štirideset let imam, in v vseh teh letih ni bilo ničesar, prav ničesar drugega kakor delo, učenje in pehanje iz dneva v dan. Tri in štirideset velikih noči je šlo mimo mene in pri štiri in štirideseti mi je nenadoma prišla misel, da je to moja zadnja velika noč. Le od kod se je vzela ta

misel? Saj hočem živeti, hočem delati, ne zase, za druge. O Bog, daj, da ne bo ta moja velika noč zadnja!

Tako je prosil Janez v svojem srcu in njegova prošnja je bila kakor molitev. Potem je začel pisati pismo. Pisal ji je, da se je pri latinski maši na samo veliko noč, spomnil nje in njene-ga sola in, da si je zaželel, da bi jo slišal peti. In še je pisal, da je v njegovi glavi vse polno črnih misli in je krog njega tema, sama tema, tako da ne vidi niti za korak naprej.

»Vsakokrat, kadar moram napisati besedo nikoli, mi je hudo in danes jo moram, zakaj meni se zdi, da se ne bova videla nikoli več. Že stokrat, tišokrat sem sklenil, da ne bom nikomur več pisal te besede, a glej, danes me nekaj sili, naj jo napisem tebi. Nikoli... Ali se ti ne zdi ta beseda strašna? Da, mene je strah... Nikoli... In vendar bi želel, da bi se videla še enkrat, dvakrat, ali vsak dan, tako kot v tistih dobrih časih, ko sva se pogovarjala o sreči in niva vedela, da je hodila z nama. O Mara, sreča je bila z nama in Bog je bil z nama. Kajne kako lepo se ustvarja kadar je ob tebi Bog... Danes pa se mi zdi vse neznanost daleč, tudi ti in sreča in Bog... Pa ni res, samo zdi se mi tako, saj Bog je še vedno blizu mene in tudi blizu tebe je, kajne Mara? Strašna slutnja je vstala v moji duši danes, danes na veliko noč. In, če se ta temna slutnja uresniči, da bo ta moja ve-

lika noč zadnja, ti kličem še enkrat: Pojdi po poti, ki sem ti jo začrtal!«

Tako je pisal Janez. Preden je zaključil, jo je še prosil, naj se v molitvi spomni včasih tudi nanj. Zalepil je pismo in ga odnesel v nabiralnik. Popoldne je šel s tovariši na Rožnik, toda misli, da preživlja zadnjo veliko noč, se ni mogel iznebiti. Spremljala ga je ves dan in zvečer je legla z njim v posteljo. Od velike noči pa tja do Marijinega meseca je hodila ta misel z njim sledno uro, sledno minuto. Spet je pisal Mari: »Strašno mi je, smrti sem zapisan!«

Čez nekaj dni za tem je potrkalo na vrata njegove delovne sobe in on je odgovoril s svojim pojočim: »Naprej! Vstopila sta dva moška, toliko jih je šlo dan za dnem v njegovo pisarno in nihče ni slutil, da se lahko zgodi to, kar se nikdar in nikoli ne bi smelo. Nekdo, ki je šel tisti hip po hodniku, je še slišal njegov »Bog daj!« Janez je vedno tako pozdravljal: pozdravil je tudi ona dva. Ubogi Janez ni slutil, da sta ta dva človeka že davno vrgla iz svojih src besedo: Bog.

Trenutek za tem so odjeknili strelji in Janezovo telo je klonilo pod njimi. Naslednji dan je umrl z besedami: »Kaj sem jim storil, da so me ubili...« Ko se je spet približala velika noč, ki bi morala biti zanj pet in štirideseta, je Mara poiskala njegovo pismo in se bridko razjokala...

S. S. VAN DINE:

55

Umorjeni Kanarček

»Zdi se mi, da je res tako,« je rekel Markham. »Vendar pa sta oba izvoda »Herolda« na svojem mestu. Nato se je okrenil k Heathu: »Ko ste poizvedovali o Mannixu, ali ste zvedeli tudi, v katere klube zahaja?«

»Brez dvoma!«
Vzel je iz žepa beležnico in nekaj časa listal po njej.

»Je član klubov »Furriers« in »Cosmopolis.«

Markham je porinil telefon predenj in mu dejal:

»Poglejte, če boste mogli kaj najti.«

»Ničesar nisem našel!« je odvrnil Heath, ko je končal telefonski razgovor, v klubu »Furriers« nimajo lesenih okvirjev za časopise, v klubu »Cosmopolis« pa ne hranijo starih časopisov.

»Kaj pa klub, kjer je včlanjen Skeel, gospod narednik?« je smehljalje vprašal Vance.

»Najdba draguljev je nekoliko omajala teorijo o Skeelu,« je nerad priznal Heath. »A nikar me zaradi tega preveč ne dražite. Zelo se motite, če mislite, da ga bom izpustil iz krempljev samo zato, ker so se dragulji našli v smeteh. Gotovo ve, da ga zasledujemo, in nikakor ni izključeno, da se je znebil draguljev s pomočjo kakšnega prijatelja.«

»Morda res ne. Vendar pa bomo našli razlago o teh draguljih in kadar jo bomo našli, bodite prepričani, da se Skeel ne bo izrezal.«

»Pojasnilo res ne bo oprostilo za Skeela, a njegov položaj nikakor ne bo drugačen,« je odvrnil Vance.

Heath ga je pogledal z občudovanjem. Preden je mogel kaj odgovoriti, je vstopil Swacker naglih korakov in z iskrenimi se očmi.

»Tony Skeel je pri telefonu in želi govoriti z vami, gospod narednik.«

Markham se je zdrznil.

»Narednik,« je hitro dejal. »Vzemite drugo slušalko in poslušajte.«

Pomignil je Swackerju, ki je takoj odšel, da vpostavi zvezo. Markham je vzel slušalko v roke. Poslušal je približno eno minuto, nato je sledil kratek razgovor, nakar je Markham pristal na nek predlog, ki ga je brčkone stavil Skeel. Končno je odločil slušalko.

»Brčkone prosi Skeel za razgovor,« je dejal Vance. »Saj sem to kar pričakoval.«

»Res je. Prišel bo jutri ob desetih.«

»Brez dvoma je namignil, da ve, kdo je umoril Kanarčka, kaj ne?«

»Da, prav to je zatrjeval. Obljubil mi je, da mi bo jutri povedal vse.«

»Samo on more to storiti!« je zamrmral Vance.

»Toda, gospod Markham,« je dejal Heath, ki je še vedno držal slušalko v roki, »ne razu-

lastnoročno Napoleon I. Kupci so baje na tej dražbi hudo tekmovali, kdo bo to pismo dobil. Slednjič je bilo prodano za 87.000 frankov.

Arheološka izkopavanja v Srednji Grčiji (zlasti pri nekdanji Larisi) se kljub sedanjim vojnim časom nadaljujejo — poročajo iz Berlina. Tam da se mudi nekaj nemških arheologov, ki nemoteno opravljajo svoj posel dalje. Dela potekajo v srednji Grčiji na 280.000 kvadratnih metrov velikem področju. Izkopavanja na kraju, kjer je stalo v starodavnih časih grško mesto Olimpija, pa se bodo nadaljevala šele po končani vojni.

mem, zakaj ga ne ukažete že danes privedi semkaj.«

»Sami ste slišali, da je Skeel vztrajal na tem, da bo govoril šele jutri. Izjavil je, da ne bo povedal ničesar, če ga bom silil, da naj pride danes. Če bi ga privedli danes s silo, lahko pokvarimo vse in ne bomo izvedeli od njega ničesar. Tudi zame bo jutri boljše, ker bo tukaj bolj mirno. Saj je Skeel pod stalnim nadzorom in nam ne more uiti.«

»Morda imate prav. Naš gizdalin je občutljiv in če ga bomo preveč dražili, se bo zaprl vase in ne bomo spravili iz njega ničesar.«

»Želim, da bi jutri Swacker prišel semkaj, da bi pisal njegovo izjavo. Pametno bi bilo, da postavite enega izmed policistov k dvigalu, kajti stalni uslužbenec je jutri prost, ker je nedelja. Postavite tudi enega policista v vežo in enega v Swackerjevo sobo.«

Vance se je pretegnil in vstal.

»Ali se ti ne zdi, da je gospod zelo ljubezniv, da je določil to uro? Tako rad bi šel na slikarsko razstavo, a sem se bal, da ne bom mogel iti, ker me ta vražja zadeva tako zanima. Zdaj pa lahko zadostim svojim umetniškim težnjam. Na svidenje, Markham! Pozdravljeni, gospod narednik!«

XXIII.

Sestanek ob desetih.

Nedelja, 16. septembra, ob 10.

Ko sem zjutraj vstal, je padal rahel dež. Zrak je bil precej hladen in je oznanjal bližajočo se zimo. Ob pol devetih sva z Vancejem zajtrkovala v knjižnici, ob devetih pa naju je že čakal avtomobil pred vrati. Odpeljala sva

se pred Markhamovo stanovanje. Čakal naju je že pred vrati in hitro prisedel k nama, ne da bi naju utegnil pozdraviti. Po izrazu na njegovem obrazu sem sklepal, da polaga silno važnost na to, kar mu bo povedal Skeel.

Ves čas med vožnjo smo molčali. Bili smo že blizu policije, ko se je oglasil Markham. Izrazil je dvom, ki je bil verjetno sad njegovega dolgega razmišljanja.

»Radoveden sem, če ima Skeel res kaj važnega, da nam pove. Njegov telefonski poziv je bil tako nenavaden. Govoril pa je tako, kot da bi bil uverjen in bilo v njegovih besedah in tudi ni zahteval milosti zase. Dejal je samo, da ve, kdo je morilec, in da je pripravljen povedati vse, kar mu je znano.«

»Nikakega dvoma ni o tem, da plesalke ni zadavil on,« je z vso odločnostjo izjavil Vance. »Kakor ti je znano, domnevam, da je bil skrit v omari, medtem ko je nekdo drugi izvršil zločin. Omara je obrnjena tako, da bi mogel skozi ključavnico videti prav oni del divana, kjer je bilo dekle zadavljeno. Ali se ti ne zdi verjetno, da je gledal »kozi ključavnico? Če se spominjaš, sem ga zadnjič o tem izpraševal in videti je bilo, da mu nikakor ni bilo po volji, da sem se dotaknil tega predmeta...«

»O, že vem, kaj hočeš reči. Proti tej moji domnevi lahko najdeš tisoč pametnih ugovorov. Čemu ni poklical na pomoč? Čemu nam tega ni povedal že prej? Čemu to in čemu ono?... Nikakor ne trdim, da sem vseveden. Vendar pa sem vedno bolj prepričan, da naš Tony ve, kdo je umoril plesalko in spravil celo stanovanje v nered.«

Drobne zanimivosti

Nogavico, ki se ne umaže, je izumil nek švedski slaščičar, pravi neko poročilo CE iz Stockholma. Iznašel je namreč neko tekočino, v katero je treba svilene nogavice pomočiti, pa se nikdar ne bodo umazale, pač pa bodo ostale vedno nove.

Dražba pomembnih starih rokopisov. V pariškem hotelu Drouot so imeli pred kratkim veliko javno dražbo, na kateri so prodajali pomembnejše stare rokopise. Najdragocenejše od vseh je pismo, ki ga je pisal 27. oktobra



V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga mama, dobra žena in stara mati, gospa

Frančiška Presetnik roj. Kosernik

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 29. aprila 1943, ob devetih dopoldne z mašo, iz hiše žalosti, Stožice štev. 23, na pokopališče k Sv. Juriju.

Stožice, dne 28. aprila 1943.

Zalujoča družina Presetnik in ostalo sorodstvo

Ali

ste že
naročeni
na
Slovenca
?

Vsak
naročnik
zavarovan

V vsako hišo
»SLOVENCA«



V NEIZMERNI ŽALOSTI NAZNANJAMO VSEM SORODNIKOM IN PRIJATELJEM PRETRESLJIVO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAŠ PRELJUBI SIN, BRAT IN STRIC, GOSPOD

MILOŠ JAZBINŠEK

TRGOVEC NA PLANINI PRI SEVNICI

MAŠA ZADUSNICA BO V CERKVI MARIJINEGA OZNANJENJA V ČETRTEK, DNE 6. MAJA 1943, OB SEDMIM ZJUTRAJ.

LJUBLJANA, DNE 29. APRILA 1943.

GLOBOKO ZALUJOČA MAMA: JOŽE, BRAT; MILICA, DANA, SLAVA, SESTRE; ARCH. FRANČ BERLIG, SVAK; ANČKA, SVAKINJA; PETERČEK, MIHEC, NEČAKA; ALENCICA, NEČAKINJA TER RODBINE: JAZBINŠEK, SMID IN OSTALO SORODSTVO

ČASA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

19

Našinci so prišli do obrobnega vodnega jarka, ki so ga prekoračili po širokem dvignem mostu. Straža pri vratih še pokaže pri okencu.

»Kdo ste?«

»Ljudje iz Kanaana, prihajamo kupovat žito.«

»Sestrance!«

»Prihajamo po izrečenem naročilu Zafnatpanea,« pravi Juda v imeu bratov.

»Imate potrebno srebro?« da nakupite žito?«

»Da.«

»Glejte, ako nimate denarja, boste umrli od lakote. Nihče ne daruje niti enega žitnega zrnca.«

»Bomo plačali! Imamo tudi darove za podkralja.«

Stari vratar mrmra nekaj nerazumljivega proti tujcem, ki so vedno bolj oteževali življenje v mestu, in reče:

»Plačati morate vstopnino.«

Saj smo jo tudi drugi plačali.«

Vstopnina se je zaračunala za vsakega moža in osla in je bila precej visoka. Vendar Juda ni plačal višje kakor drugokrat. Vrata so se odprla in vstopili so.

Ogromno mesto je zbudilo občudovanje Benjamin, ki ni doslej še videl razen nekaj manjših mestec v Kanaanu. Misli je, da bo utonil v tem morju hiš.

»Kako nesrečni morajo biti tisti, ki stanujejo v hišah brez svetlobe in so prisiljeni vdi-havati tako nezdrav zrak,« pripomni.

Bratje mu povedo, da so v središču mesta boljše hiše. Lepe sobe, obširna dvorišča in senčnati vrtovi.

Vendar je Benjaminu bolj ugajalo domače polje, domač šotor, lastna čreda.

Ulice so bile prazne; mesto je kakor izumrlo. Le tu in tam kak redek potnik.

»Ali je vedno tako malo ljudi na ulicah?« vpraša brate.

»Drugokrat je kar vrelo potnikov. Zdaj pa ne vem, kam bi bili vsi izginili,« pripomni za-čuden Juda.

Ko so dospeli do nekega križišča, so videli ljudi, ki so nekam prav hiteli.

»Kam gredo?« vpraša Benjamin.

»Kdo ve?« odgovori Juda.

Dospeli so končno do gostišča, kjer so se bili že ob prvem bivanju ustavili.

Gostišče je bolj skrbelo za varnost živali kot za udobnost potnikov. Obširno dvorišče na sredi je bilo ograjeno s hodniki, pod katerimi so bili vhodi v številne sobe, nekatere večje, druge manjše, popolnoma prazne, razen malo slame in skale, ki je služila za ognjišče.

Na dvorišču so nekatere slujšane kamele složno prežvekovale. Tako malo so imele za prežvekovanje; želodec je bil prazen, suša je zamorila zelišča in seno je bilo tako drobo.

Krčmar, sub Egiptan, z razoranim obrazom, čigar prevelika obleka je pričevala na nekdanjo debelost, jim pride naglo naproti. Tujci so bili tako redki; kupčija je usahnila: nihče več ne potuje.

»Želite stanovanje?« vpraša.

»Prosimo, ako bi smeli pripeljati naše osle na dvorišče in eno veliko sobo za nas,« odgovori Ruben.

»Kar pripeljite osle na dvorišče; dobite samo sobo; ne morem vam pa z ničemer drugim postreči.«

»Tudi s kruhom ne?« vpraša Ruben.

»Niti s tem.«

»Lansko leto si nam vsega dal, čeprav zelo drago.«

»Lansko leto je bilo lansko leto; letos pa ni nič več mogoče. Ako imate mnogo denarja, pojdite v javne žitnice, kjer vam bodo dali potrebnega kruha, in ako ste prišli kupovat žito, vprašajte za dovoljenje podkralja.«

»Ako je tako...« pripomni Ruben.

»Tako je,« pravi gostitelj in pokaže bratom veliko sobo.

»Vam ugaja? Sicer si vzemite drugo, tisto, ki vam bolj ugaja. Vse so proste razen te tu, v kateri je gospodar kamel — uboge živali — in njegovi služabniki.«

Pogodili so se za ceno. Krčmar zahteva mnogo, pa se zadovolji z malim. Tujci so zelo maloštevilni, tekmovalje je bilo veliko in judje bi bili dobili v drugih gostiščih še ceneje.

Ruben vpraša krčmarja:

»Ali so mnogi odšli iz mesta?«

»Ne. Prebivalstvo se je še zelo pomnožilo. Priselili so se mnogi z dežele, da še povečajo številno gladujočih.«

»Ulice se mi zde prazne.«

»Res?« vpraša krčmar in ko se spomni, reče:

»Danes pojdejo k podkralju Zafnatpanea.«

»Po kaj?«

»Ali si bil lani res tu? Kako me prepričaš...?«

»Ali se me ne spominjaš?«

»Ne. Kako naj se spominjam tisoč in tisoč gostov, ki prihajajo vsako leto v moje gostišče? Lani je imel narod še zlato in srebro in plačeval žito v dobri valuti, ko je pa denarja zmanjkalo, je Zafnatpanea razglasil, da bo dal žito le v zameno za živino in vsa je odšla v državne hleve. Danes pa narod ne ve več, kaj bi dal. Hočejo Zafnatpaneu razložiti svojo bedo in ga prositi usmiljenja.«

»Kaj poreče podkralj?«

»Ali sem jaz Amon Ra, ki mora vedeti?« vpraša gostilničar in skomigne z rameni.

»Zakaj se nisi pridružil drugim?«

»Ne morem niti za hip pustiti samega gostišča, da ne izgubim gostov in me ravno tedaj ne obiščejo gospodje tatovi.«

Bratje so raztovorili osle in odnesli culice v sobo. Gostilničar je dal za drag denar in na mnoge prošnje nekoliko sena trpečim živalim, bratje so se pa umaknili medtem v svojo sobo.

»Razbojnik je krčmar,« ugotavlja Benjamin.

»Zna dobro poiskati svoj dobiček. Toda, kaj hočeš? On mora tudi živeti in v rednih časih smo morali še več plačati. Zahvaliti se imamo pomanjkanju, da je gostišče prazno in je on cene znižal.«

»Ne pravim za sobe, marveč za seno.«

»Silno drago. Toda sedaj na delo.«

Bratje so odprli vreče, vzeli ven srebro, ki je bilo zavito v dveh težkih vrečah.

»Rabili bomo dva dobra osla, da odneseta samo srebro,« pravi Benjamin.